OUR ENGLISH PUBLICATIONS

	Price. Rs.	nP.
Sri Ramakrishna the Great Master (2nd Edn.) (Calico)	25	00
„ „ (Morocco)	35	00
The Gospel of Sri Ramakrishna (3rd Edn.) (Calico)	20	00
„ „ (Morocco)	30	00
Ramakrishna: Prophet of New India	10	00
Sri Ramakrishna ..	1	50
Sayings of Sri Ramakrishna (9th Edn.)	5	00
Ramakrishna Upanishad (2nd Edn.)	1	00
Tales and Parables of Sri Ramakrishna (2nd Edn.)	2	50
The Ramakrishna Mission its ideals and activities ..	0	50
Sri Ramakrishna and His Mission (2nd Edn.)	0	62
The Master and the Disciple ..	2	00
Sri Ramakrishna and Sarada Devi	2	50
Holy Mother Sri Sarada Devi (Gambhiranandaji) (Ordinary)	7	00
„ „ (Calico)	9	00
Sri Sarada Devi the Holy Mother (Tapasyanandaji) (Ordinary)	6	50
„ „ (Calico)	8	00
Inspired Talks (Swami Vivekananda) (8th Edn.) (Board)	2	00
„ „ (Calico)	3	00
Hinduism (4th Edn.) ..	1	00
Education (6th Edn.) ..	1	00
The Eternal Companion (3rd Edn.) (Ordinary)	2	25
„ „ (Calico)	3	25
For Thinkers on Education (Swami Ramakrishnananda)	3	00
The Story of a Dedicated Life (Life of Swami Ramakrishnananda)	3	00
The Message of Eternal Wisdom (Swami Ramakrishnananda)	3	00
God and Divine Incarnations (Swami Ramakrishnananda)	2	25
The Ancient Quest (Swami Ramakrishnananda)	1	50
Sri Krishna, The Pastoral and King-maker) (Swami Ramakrishnananda) (5th Edn.) ..	1	25
Life of Sri Ramanuja (Board) ..	4	00
„ „ (Cloth) ..	5	00
Isavasya Upanishad (7th Edn.) ..	0	75
Kena Upanishad (6th Edn.) ..	0	75
Katha Upanishad (8th Edn.) ..	1	50
Adventures in Religious Life (2nd Edn.) (Board)	4	00
(Cloth)	5	00

	Price. Rs.	nP.
Prasna Upanishad (5th Edn.) ..	1	00
Mundaka Upanishad (6th Edn.) ..	1	00
Mandukya Upanishad (7th Edn.) ..	0	75
Taittiriya Upanishad (4th Edn.) ..	2	00
Aitareya Upanishad (3rd Edn.) ..	1	00
Svetasvatara Upanishad (3rd Edn.)	1	50
Chandogya Upanishad ..	8	00
Brihadaranyaka Upanishad (2nd Edn.)	7	50
Mahanarayanopanishad ..	5	00
Srimad-Bhagavad-Gita (Swami Vireswarananda, with Sridhara's Gloss) ..	7	00
Bhagavad-Gita: the Song of God (4th Edn.)	2	75
Upadeshasahasri ..	3	50
Atmabodha ..	4	00
Yatindramatadipika ..	5	00
Srimad Bhagavatam: The Wisdom of God ..	3	50
Stotraratna (2nd Edn.) ..	0	75
Divine Life (4th Edn.) ..	3	00
Universal Prayers (5th Edn.) ..	2	25
Prince of Ayodhya (Ordinary)	3	00
„ „ (Calico)	4	50
Vedic Religion and Philosophy (4th Edn.)	2	50
Narada Bhakti Sutras (3rd Edn.) ..	3	00
Vakyavritti & Atmajnanopadeshavidhi (2nd Edn.) ..	1	00
Devi-Mahatmyam (Chandi) (2nd Edn.)	2	00
Saint Durga Charan Nag (3rd Edn.)	2	25
Thus Spake Sri Ramakrishna (7th Edn.)	0	40
Thus Spake The Holy Mother (2nd Edn.)	0	37
Thus Spake Vivekananda (8th Edn.)	0	40
Thus Spake The Buddha (2nd Edn.)	0	40
Thus Spake Sri Krishna (2nd Edn.)	0	40
Thus Spake The Christ (2nd Edn.)	0	40
Worship of Sri Ramakrishna ..	1	00
A Man of God (Ordinary)	3	00
„ „ (Calico)	4	00
Buddha and Our Heritage ..	0	40
Swami Vivekananda, My Master ..	0	37
Path to Perfection ..	0	37
Consolations ..	0	31
Women of India ..	0	25
Spiritual Life ..	0	06
Path Beyond Sorrow ..	0	06

Please ask for the Detailed Catalogues of our Tamil and Telugu Books

SRI RAMAKRISHNA MATH, *Publication Dept.,* **MYLAPORE, MADRAS-4**

శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ

సంపుటము ౧౮ ౧౯౬౨, ఏప్రిల్; శుభకృత్తు - చైత్రము సంచిక ౧౦

విషయసూచిక

శ్రీ రామకృష్ణ మఠ ప్రచురణములు

740 పుటలు శ్రీరామకృష్ణ సూక్తి సుధ (తోలికూర్పు) రూ. 7/50
496 పుటలు శ్రీ రామకృష్ణ లీలామృతము (ద్వితీయ ముద్రణము) రూ. 5/-
144 పుటలు శ్రీ శారదాదేవి రూ. 1-25
312 పుటలు శ్రీ శారదా ప్రసంగములు రూ. 3-00
540 పుటలు శ్రీ రామకృష్ణ బోధామృతము (సంగ్రహ జీవితసహితము) రూ. 3-50
432 పుటలు (సాదా) రూ. 3-50 శ్రీవివేకానంద జీవితచరిత్ర (అట్టబైండు) రూ. 4/-
564 పుటలు స్వామి - శిష్య సంవాదములు (ప్రథమ ముద్రణము) రూ. 5/-
344 పుటలు బ్రహ్మానంద బోధనలు (ప్రథమ ముద్రణము) రూ. 3-50
330; 324 పుటలు సందేశతరంగిణి - 2 భాగములు (ఒక్కొక్క భాగము) రూ. 3/-
402 పుటలు పారమార్థిక సంభాషణలు రూ. 3/-
504 పుటలు శ్రీమద్భగవద్గీత (పంచమ ముద్రణము) రూ. 4/-

జ్ఞానయోగము 4 00 రాజయోగము 2 50
కర్మయోగము 1 50 భక్తియోగము 1 50
నారద భక్తి సూత్రములు ... 3/-
పరతత్త్వప్రసంగము ... 2/-
శ్రీ నాగమహాశయుని జీవితచరిత్ర ... 1 25
ప్రబోధరత్నాకరము ... 2 25
శ్రీ శారదాదేవి చరిత్ర ... 2/-
దేవీమాహాత్మ్యము ... 2/-
వివేకానందలేఖావళి (మొదటిభాగము) 1 50
వివేకానందలేఖావళి (రెండవభాగము) 1 75
శ్రీరామకృష్ణోపనిషత్తు .. 1 25
హిందూ మతము .. 1 25
అనుష్ఠాన వేదాంతము .. 1 25
కులము, సంస్కృతి, సామ్యవాదము 1/-
వివేక సూర్యోదయము .. 1 25
భారతీయ మహిళ .. 1/-
కఠోపనిషత్తు .. 0 80
శ్రీ పరమహంస నీతికథారత్నములు 0 75

గిరీశచంద్ర 0 75 భక్తిమార్గము 0 50
షికాగో నగరోపన్యాసములు ... 0 50
గురూపదేశములు 0 50 శ్రీకృష్ణవాణి 0 40
శ్రీ రామకృష్ణ ఉవాచ ... 0 37
శ్రీ వివేకానంద శంఖారావము ... 0 37
శ్రీ శారదా సూక్తి నవనీతము ... 0 40
నా సంస్కరణ యుద్ధవిధానము ... 0 37
నా గురుదేవుడు 0 40 బుద్ధ ఉవాచ 0 37
శ్రీరామకృష్ణుడు, వివేకానందస్వామి 0 25
శ్రీ పరమహంస జీవిత సంగ్రహము... 0 25
పరమహంస శ్రీరామకృష్ణుడు ... 0 25
నవీన భారతదేశము ... 0 25
తాపత్రయ చికిత్స 0 25
పవహారిబాబా 0 25 ముక్తిమార్గము 0 19
సర్వం విష్ణుమయం జగత్ 0 19
శ్రీ రామకృష్ణ ఆరాత్రికము 0 12
శ్రీరామనామసంకీర్తన 0 6 యతిగీతము 0 6
నామతము 0 3 వి. సింహగర్జనము 0 3

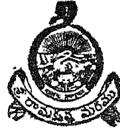
శ్రీ దొడ్డ భాగవతము - మొదటి సంపుటము రూ. 6-50; రెండవ సంపుటము రూ. 5-50;
మూడవ సంపుటము రూ. 7-50 (మూడును ఒకేపరి కొన్నచో: రూ. 18-50)

ఇవియేకాక సంస్కృత, ఆంగ్ల, తమిళ, హిందీ, కన్నడ గ్రంథములు,

వేదాంత కేసరి (ఆంగ్లము) శ్రీ రామకృష్ణ విజయము (తమిళము)

అను మాసపత్రికలును మాయొద్ద దొరకును

అడ్రెసు : మేనేజరు, శ్రీరామకృష్ణమఠము, మైలాపూరు, మద్రాసు - 4

'అఖిలవిభు శరణొందుమ, యా క్షణంబ యతనికృప నీవ ననుభావ్య మగును వత్స.'

—శ్రీ శారదామణి.

శ్రీరామకృష్ణ ప్రభ

సంపుటము ౧౮ } ౧౯౬౨ - ఏప్రిల్ :: శుభకృత్తు - చైత్రము { సంచిక ౧౦

శ్రీః

సౌందర్యలహరి

మూలము : శ్రీ శంకరభగవత్పాదులు

టీక : నే. భ.

విరిఞ్చిః పఞ్చత్వం వ్రజతి, హరి రాప్నోతి విరతిం,
వినాశం కీనాశో భజతి, ధనదో యాతి నిధనమ్।
వితన్ద్రీ మాహేన్ద్రీ వితతి రపి సమ్మీలితదృశా
మహాసంహారే ఽస్మిన్ విహరతి సతి త్వత్పతి రసౌ॥ ౨౬

(హే) సతి	(ఓ) పతివ్రతాశిరోమణీ
విరిఞ్చిః	బ్రహ్మ (యు)
పఞ్చత్వం	మరణమును
వ్రజతి	పొందును
హరిః	విష్ణువు (ను)
విరతిం	మరణమును
ఆప్నోతి	పొందును
కీనాశః	యముడు (ను)
వినాశం	మరణమును
భజతి	పొందును
ధనదః	కుబేరుడు (ను)
నిధనం	మరణమును
యాతి	పొందును
మాహేన్ద్రీ	ఇంద్రుల (మనువుల)
వితతిః అపి	సమూహము సైతము
సమ్మీలితదృశా	మూసికొన్న కన్ను(ల)తో
వితన్ద్రీ	నిద్రాణమగును
అస్మిన్	ఈ
మహాసంహారేసతి	ప్రళయమునందు
అసౌ	ఈ
త్వత్పతిః	నీ విభుడు
విహరతి	క్రీడించును.

తా॥ బ్రహ్మ మరణించును, విష్ణువు మడియును, యముడు గెడయును, కుబేరుడు దోరును, మహేంద్రులతండము అంతరించును. అట్టి మహాప్రళయకాలము, అమ్మా, నీ విభుని విహారకాలము.

జపో జల్ప, శ్శిల్పం సకల మపి ముద్రావిరచనా,
గతిః ప్రాదక్షిణ్యక్రమణ, మశనా ద్యాహుతి విధిః ।
ప్రణామ స్సంవేశ, స్సుఖ మఖిల మాత్మార్పణదశా
సపర్యాపర్యాయ స్తవ భవతు య న్మే విలసితమ్ ॥ ౨౭

(భగవతి)	(అమ్మా)
సకలః	సమస్త
జల్పః అపి	వాగ్వ్యాపారమును
జపః	జపము (గా)
భవతు	అగును గాక
సకలం	సమస్త
శిల్పం అపి	పాణీంద్రియవ్యాపారమును
ముద్రావిరచనా	సంస్థాపన - సంనిధాపన - సంనిరోధ - నావాహ - నాకర్షణాదుల రచనగా
భవతు	పర్యవసించును గాక
సకలా	సమస్తమగు
గతిః అపి	పాదేంద్రియవ్యాపారమును
ప్రాదక్షిణ్యక్రమణం	ప్రదక్షిణ క్రియగా
భవతు	అగుత
అశనాది	భోజనాదికము
ఆహుతి విధిః	(నిన్నుద్దేశించి) జఠరాగ్నిలో కావింపబడు ద్రవ్య ప్రక్షేపణముగ
భవతు	అగును గాక
సంవేశః	పరుండుట పొర్లుట
సకలః	అంతయు
ప్రణామః	సాష్టాంగ నమస్క్రియ
భవతు	కావుత.
అఖిలం	సమస్త
సుఖం	సుఖముగతలంపబడుచున్న
మే	నా
యద్విలసితం	ఏ యథేచ్ఛా విహారము కలదో
(సోఽపి)	(అదియు)
తవ	నీ
సపర్యాపర్యాయః	సేవాక్రమముగ
ఆత్మార్పణదశా	బ్రహ్మార్పణముగ
భవతు	అగును గాక.

తా॥ అమ్మా, నోటితో నే నేమి మాటాడినను అ దెల్ల జపము అగును గాక, చేతితో నే నేమి చేసినను అ వెల్ల ముద్రారచనలు అగును గాక, పాదముతో నే నే యే యెడల సంచరించినను అ దెల్ల ప్రదక్షిణక్రియ అగును గాక, నే నే మేమి భుజించినను అ వెల్ల ఆహుతివిధులగును గాక, నే నెట పరుండినను ఎటు పొర్లినను అ దెల్ల (నీ కొనర్పబడిన) సాష్టాంగ నమస్క్రియ అగుత. నా సుఖవిలసితము లెల్ల నీ సేవాక్రమములే అగును గాక. ఆలాగు అనుగ్రహింపుమా.

సుధా మ ప్యాస్వాద్య ప్రతిభయ జరా మృత్యుహరిణీం
విపద్య న్తే విశ్వే విధిశతమఖాద్యా దివిషదః।
కరాళం య త్క్ష్వేళం కబళితవతః కాలకలనా
న శమ్భో, స్తన్మూలం తవ జనని తాటఙ్కమహిమా॥ ౨౮

జనని	అమ్మా	కరాళం	అతిభయంకరమగు
విధి	బ్రహ్మ	క్ష్వేళం	విషమును
శతమఖ	దేవేంద్రుడు	కబళితవతః	మ్రింగినవాడగు
ఆద్యాః	మున్నగు	శమ్భోః	శివునకు
విశ్వే	సమస్త	కాలకలనా	మృత్యూపద్రవము
దివిషదః	దేవతలును	న	లేదు
ప్రతిభయ	భయంకరములగు	(ఇతి)	(అనుట)
జరా	ముదిమిని	యత్	ఏది (కలదో)
మృత్యు	మరణమును	తత్	దానికి
హరిణీం	హరించునదైన	మూలం	కారణము
సుధాం	అమృతమును	తవ	నీ
ఆస్వాద్య అపి	త్రాగియు	తాటఙ్క	కర్ణాభరణముల
విపద్యన్తే	చేటునొందుదురు	మహిమా	ప్రభావము.

తా॥ అమ్మా, బ్రహ్మేంద్రాది దేవతలు భయంకరము లగు వార్ధక్యమును మరణమును హరించున దగు అమృతమును త్రాగియు మరణించుచున్నారు. దారుణ విషమును మ్రింగియు పరమశివుడు మృత్యూపద్రవము లేక మృత్యుంజయుడై యున్నాడు. ఇందులకు కారణము నీ కర్ణాభరణముల మహిమయే.

కిరీటం వైరిఞ్చం పరిహర పురః, కైటభభిదః
కఠోరే కోటీరే స్ఖలసి, జహి జమ్భారిమకుటమ్,
ప్రణమ్రే ష్వేతేషు ప్రసభ ముపయాతస్య భవనం
భవ స్యాభ్యుత్థానే తవ పరిజనోక్తి ర్విజయతే॥ ౨౯

(భగవతి)	(అమ్మా)	పురః	ఎదుట
ఏతేషు	ఈ బ్రహ్మాదులు	వైరిఞ్చం	బ్రహ్మదేవుని
ప్రణమ్రేషు	(నీకు) సాగిలబడినమస్క రించుచుండగా	కిరీటం	కిరీటమును
		పరిహర	విడువుము
ప్రసభం	తటాలున	కైటభభిదః	కైటభాంతకుని
భవనం	ఇంటికి	కఠోరే	కఠోరమగు
ఉపయాతస్య	వచ్చినట్టి	కోటీరే	కిరీటాంచలమున
భవస్య	పరమశివునికి	స్ఖలసి	జాఱుదువు
అభ్యుత్థానే	(నీవు) ఎదురేగుచున్నప్పుడు	జమ్భారి	దేవేంద్రుని

మకుటం	కిరీటమును	పరిజనోక్తిః	సేవకజనుల ఆలాప కోలాహలము
జహి	త్యజింపుము		
(ఇతి)	(అనెడి)	విజయతే	సర్వోత్కృష్టమై వెలయును.
	నీ		

తా॥ బ్రహ్మాదిదేవతలు నీ ప్రసాదము నాకాంక్షించుచు సాగిలబడి నీకు నమస్కరింతురు. వారు అట్లు సాగిలబడియుండగా ఆకస్మికముగ నీ వల్లభుడు ఇంటికి విచ్చేయునేని ఆయన నెదుర్కొన నీవు సంభ్రమింతువు. అప్పుడు పరిచారికలు ''ఇదిగో బ్రహ్మదేవుని కిరీట మిట నున్నది, తప్పుకొనుము; విష్ణుని కిరీటపు కఱకుటంచు ఇదిగో, నీ పదమును దానిపై పెట్టకు; ఈ యింద్రుని కిరీటమునుండికూడ ఓసరిల్లు'' మని నిన్నెచ్చరింతురు. వారి ఆ మాటలకు జయము.

స్వదేహోద్భూతాభి ర్ఘృణిభి రణిమాద్యాభి రభితో
నిషేవ్యే నిత్యే త్వా మహ మితి సదా భావయతి యః
కి మాశ్చర్యం తస్య త్రినయనసమృద్ధిం తృణయతే
మహాసంవర్తాగ్ని ర్విరచయతి నీరాజనవిధిమ్ ॥ 30

నిత్యే	ఆదిమధ్యాంతరహితా	త్వాం	నిన్ను
స్వ	సొంత (నీ)	అహం ఇతి	'నేను' అను భావముతో
దేహ	మేనినుండి	సదా	ఎల్లప్పుడును
ఉద్భూ	ఉత్పత్తిల్లినవియు	భావయతి	భావించునో
అభిత	చుట్టును	త్రినయన సమృద్ధిం	ముక్కంటి యైశ్వర్యమును
అవసితాభిః	ఉన్నవియు	తృణయతేః	తృణీకరించువాడగు
ఘృణిభిః	(ప్రకాశముచే) కిరణములు (అనదగినవియు)ను అగు	తస్య	అతనికి
		మహాసంవర్తాగ్నిః	ప్రళయకాలాగ్ని
అణిమాద్యాభిః	అణిమ మున్నగు నెనిమిది సిద్ధులచే	నీరాజనవిధిం	ఆరాత్రికానుష్ఠానమును (హారతిని)
నిషేవ్యే	సేవింపబడదగ్గ తల్లీ	విరచయతి	కావించును
యః	ఏ	ఇతి అత్ర	అనుటలో
సాధకః	సాధకుడు	కి మాశ్చర్యమ్	ఆశ్చర్యమేమున్నది ?

తా॥ అమ్మా, నీవు ఆదిమధ్యాంతరహితవు. అణిమ మున్నగు అష్టసిద్ధులును నీ మేని నుండియే ఉత్పత్తిల్లిన కిరణము లన దగి నిన్ను పరివేష్టించియుండును. వానికి నీవు ఆరాధ్యవై యుందువు. అట్టి నిన్ను 'అహంభావనతో' అనగా తాదాత్మ్యముతో ధ్యానించు సాధకుడు ఈశ్వరు నైశ్వర్యమును సైతము తృణీకరింపగలవా డగును. ప్రళయకాలాగ్ని అతనికి హారతి జ్యోతి యగును. అందులో ఆశ్చర్య మే మున్నది ? ఏమియును లేదు.

శ్రీరామచంద్రస్తుతి

మహాకవి పింగళి సూరనామాత్యప్రణీతము

తురగ వల్గన రగడ

దశరథావనీశ విమలతర తపఃఫలావతార
నిశితశర లఘుప్రయోగ నిహత తాటకావిహార

కపట పటు సుబాహు దళన ఘటిత గాధిసూను యాగ
అపరిమేయ గౌతమాంగ నాఘ దమన పద పరాగ

కోమలేక్షుదళనసదృశ ఘోరశంభుచాపభంగ
భూమిజా వివాహ విభవపూర్ణ సమ్మదాంతరంగ

పరశురామ గర్వపవన పాన పీన బాహు నాగ
గురువచోనుపాల నాతి కుతుక విధుత రాజ్య భోగ

పాదభజన వితరణాతి ఫలిత గుహాసమస్త పుణ్య
పాదుకా ప్రదాన విహిత భరత సౌహృదానుగుణ్య

ఘన విరాధ మదవినాశ కలిత బహు విపన్నిరాస
వినుత పదనివేశ పూత వివిధ మౌనికులనివాస

తత నిశాచరీ విరూపతాకృత ప్రియావినోద
అతుల బల ఖరాది దనుజ హననజనిత విబుధమోద

హరిణ రూపధారి దారుణాసు రాసు హరణబాణ
పరమ ఘోర బాహుబల కబంధ మర్దన ప్రవీణ

అమల శబరి కాఫలోపహారరుచి ఘనాభిముఖ్య
సమదవాలి దర్ప దమన సఫలితార్కతనయసఖ్య

మకుటం	కిరీటమును	పరిజనోక్తిః	సేవకజనుల ఆలాప కోలాహలము
జహి	త్యజింపుము	విజయతే	సర్వోత్కృష్టమై వెలయును.
(ఇతి)	(అనెడి)		
తవ	నీ		

తా॥ బ్రహ్మాదిదేవతలు నీ ప్రసాదము నాకాంక్షించుచు సాగిలబడి నీకు నమస్కరింతురు. వారు అట్లు సాగిలబడియుండగా ఆకస్మికముగ నీ వల్లభుడు ఇంటికి విచ్చేయునేని ఆయన నెదుర్కొన నీవు సంభ్రమింతువు. అప్పుడు పరిచారికలు "ఇదిగో బ్రహ్మదేవుని కిరీటమిట నున్నది, తప్పుకొనుము; విష్ణుని కిరీటపు కఱకుటంచు ఇదిగో, నీ పదమును దానిపై పెట్టకు; ఈ యింద్రుని కిరీటమునుండికూడ ఓసరిల్లు" మని నిన్నుచ్చరింతురు. వారి ఆ మాటలకు జయము.

స్వదేహోద్భూతాభి ర్ఘృణిభి రణిమాద్యాభి రభితో
నిషేవ్యే నిత్యే త్వా మహ మితి సదా భావయతి యః
కి మాశ్చర్యం తస్య త్రినయనసమృద్ధిం తృణయతే
మహాసంవర్తాగ్ని ర్విరచయతి నీరాజనవిధిమ్ ॥ ౩౦

నిత్యే	ఆదిమధ్యాంతరహితా	త్వాం	నిన్ను
స్వ	సొంత (నీ)	అహం ఇతి	'నేను' అను భావముతో
దేహ	మేనినుండి	సదా	ఎల్లప్పుడును
ఉద్భూ	ఉత్పత్తిల్లినవియు	భావయతి	భావించునో
అభిత	చుట్టును	త్రినయ సమృద్ధిం	ముక్కంటి యైశ్వర్యమును
అవసితాభిః	ఉన్నవియు		తృణీకరించువాడగు
ఘృణిభిః	(ప్రకాశముచే) కిరణములు (అనదగినవియు)ను అగు	తస్య	అతనికి
		మహాసంవర్తాగ్నిః	ప్రళయకాలాగ్ని
	అణిమ మున్నగు నెనిమిది సిద్ధులచే	నీరాజనవిధిం	ఆరాత్రికానుష్ఠానమును (హారతిని)
నిషేవ్యే	సేవింపబడదగ్గ తల్లీ	విరచయతి	కావించును
యః	ఏ	ఇతి అత్ర	అనుటలో
సాధకః	సాధకుడు	కి మాశ్చర్యమ్	ఆశ్చర్యమేమున్నది ?

తా॥ అమ్మా, నీవు ఆదిమధ్యాంతరహితవు. అణిమ మున్నగు అష్టసిద్ధులును నీ మేనినుండియే ఉత్పత్తిల్లిన కిరణము లన దగి నిన్ను పరివేష్టించియుండును. వానికి నీవు ఆరాధ్యవై యుందువు. అట్టి నిన్ను 'అహంభావనతో' అనగా తాదాత్మ్యముతో ధ్యానించు సాధకుడు ఈశ్వరు నైశ్వర్యమును సైతము తృణీకరింపగలవా డగును. ప్రళయకాలాగ్ని అతనికి హారతి జ్యోతి యగును. అందులో ఆశ్చర్య మే మున్నది ? ఏమియును లేదు.

శ్రీ రామ చంద్ర స్తుతి

మహాకవి పింగళి సూరనామాత్యప్రణీతము

తురగ వల్గన రగడ

దశరథావనీశ విమలతర తపఃఫ లావతార
నిశితశర లఘుప్రయోగ నిహత తాటకావిహార

కపట పటు సుబాహు దళన ఘటిత గాధిసూను యాగ
అపరిమేయ గౌతమాంగ నాఘ దమన పద పరాగ

సోమలేఖుదళనసదృశ ఘోరశంభుచాపభంగ
భూమిజా వివాహ విభవపూర్ణ సమ్మదాంతరంగ

పరశురామ గర్వపవన పాన పీన బాహు నాగ
గురువచోనుపాల నాతి కుతుక విధుత రాజ్య భోగ

పాదభజన వితరణాతి ఫలిత గుహాసమ_స్త పుణ్య
పాదుకా ప్రదాన విహిత భరత సౌహృదానుగుణ్య

ఘన విరాధ మదవినాశ కలిత బహు విపన్నిరాస
వినుత పదనివేశ పూత వివిధ మౌనికులనివాస

తత నిశాచరీ విరూపతాకృత ప్రియావినోద
అతుల బల ఖరాది దనుజ హననజనిత విబుధమోద

హరిణ రూపధారి దారు ణాసు రాసు హరణబాణ
పరమ ఘోర బాహుబల కబంధ మర్దన ప్రవీణ

అమల శబరి కాఫలోపహారరుచి ఘనాభిముఖ్య
సమదవాలి దర్ప దమన సఫలితార్కతనయసఖ్య

శరణవరణపర పరానుజప్రదీపితప్రసాద
అరుణి తాక్షికోణ విరచి తాంబురాశిగర్వసాద

పర్వతౌఘ రచిత సేతుబంధ సుతర సింధుకాండ
గర్వ పంక్తికంఠ కంఠఖండన ప్రచండ కాండ

సకల దివిజ నుత చరిత్ర జానకీ మనోజ్ఞ గాత్ర
సకరుణాతరంగనేత్ర సాధుభవలతాలవిత్ర

యతిజపార్హ పుణ్యనామ యతివితీర్ణ భక్తకామ
సతతసిత యశోభిరామ సర్వలోక పూర్ణధామ

అహిత విదళనాతి రౌద్ర యార్తపాలనా వినిద్ర
మహిత నిఖిల గుణసముద్ర, మమ్ముఁ బ్రోవు రామభద్ర.

క. పరమంబగు నీనామము కర మామ్నాయములు తారకబ్రహ్మముగా
నిరతిఁ వినుతింపఁగ నా తరమే నిను నభినుతింప దశరథరామా ॥

గద్యానువాదము : నే. భ.

నీ అవతారముచే దశరథసార్వభౌముని అత్యంత విమలతపస్సును ఫలింపజేసిన రామా.

పదునైన బాణమును వేగముగ ప్రయోగించి తాటకావిహారమును తుదముట్టించిన రామా.

వంచకుడును బలవంతుడు నగు సుబాహువును జంపి విశ్వామిత్రుని యాగమును నెగ్గించిన రామా.

అహల్య కావించిన ఇంతంతనరాని పాపమును పాదరేణువుచే పోగొట్టిన రామా.

మృదువైన చెఱకును విఱిచినంత సులభముగా ఘోరమైన శివునిధనువును విఱిచివైచిన రామా.

సీతావివాహవైభవముచే ఆనందపూర్ణహృదయుడవైన రామా.

పరశురాముని గర్వమను గాలిని త్రాగివేసి బలిసినట్టి బాహువను నాగము గల రామా.

పితృవాక్యపరిపాలనమందలి తీవ్రవాంఛచే రాజ్యభోగమును వీడి యేగిన రామా.

నీ పాదభజనను గుహున కొసంగుటచే అతని సమస్తపుణ్యమును ఫలింపజేసిన రామా,

భరతుని సౌహృదమునకుఁ దగినట్లు పాదుకల ప్రసాదించిన రామా.

మిక్కుటమైన విరాధుని మద మణచిన రామా.

పెక్కు విపత్తుల తొలగ ద్రోలు కొన్న రామా.

ప్రతితపోవనమును నీ పాదవిన్యాసముచే పవిత్రీకరించిన రామా.

వంచింపవచ్చిన శూర్పణఖను విరూపనుగా చేసి ప్రియురాలిని వినోదపఱచిన రామా.

సాటి లేని ఖరాదిరాక్షసుల పదునాల్గు వేలమందిని జంపి వేల్పుల సంతోషపఱచిన రామా.

జింకరూపు దాల్చిన మారీచుని ప్రాణము హరించిన బాణము గల రామా.

అతిభయంకరభుజబలవంతు డగు కబంధుని నేర్పుతో మర్దించిన రామా.

పవిత్రురా లగు శబరి అర్పించిన ఫలముల రుచి నత్యంత మిష్టపడిన రామా.

గర్వి యగు వాలి మద మణచిన రామా.

సుగ్రీవుని మైత్రిని అతనిరాజ్యప్రాప్తిచేతను నీ సైన్యలబ్ధిచేతను సఫలీకరించిన రామా.

శరణార్థి యగు విభీషణుని పట్ల మహోజ్జ్వల ప్రసాదమును వెలయించిన రామా.

కడకంటి కెంజాయ మాత్రముచేత [బాణప్రయోగములేకే] సముద్రుని గర్వమును అణచిన రామా.

కొండలచే నిర్మితమైన సేతువుమీదుగ సముద్రమును సులభముగ దాటిన రామా.

తీక్ష్ణబాణములచే దశకంఠుని కంఠముల రాలగొట్టిన రామా.

వేల్పు లెల్లరచే కొనియాడబడిన చరిత్రము గల రామా.

సజ్జనుల సంసారబంధ మను తీగకు గొడ్డలి యైన రామా.

కనికరపు కెరటములతో గూడిన కన్నులు గల రామా.

సీతకు మరులుగొల్పు చక్కని మేను గల రామా.

వామదేవాది యతుల జపమున కర్హ మైన నామము గల రామా.

భక్తుల కోరికలను సమృద్ధిగ నొసగిన రామా.

సదా తెల్లని కీర్తితో శోభించు రామా.

ఎల్ల లోకములు నిండిన తేజము గల రామా.

శత్రువులను జెండాడునప్పు డతిభయంకరుడ వగు రామా.

దీనుల పాలించుటయందు మెలకువ గల రామా.

కొనియాడ బడిన సకల గుణములకు సముద్రమువంటి రామా.

మమ్ము కాపాడుమా.

నీ పరమ నామము తారకమంత్ర మని వేదములు కొనియాడుచుండగా, అంతకంటె కొనియాడుట నాకు శక్య మగునా?

రామ యహల్యాశాపవిరామా వైకుంఠధామ రవిపుత్రబల
స్తోమ రణరంగభీమా శ్రీమద్భద్రాద్రిధామ శ్రీరఘురామా

పావులూరి మల్లన.

బాలగోపన్న రామప్రణయము

శ్రీ కేశవ తీర్థస్వాములవారు

[భద్రాచల శ్రీరామాలయ పునరుద్ధరణ మొనరించి లోకప్రసిద్ధి వహించిన ఆంధ్రభాగవతోత్తము డగు శ్రీరామదాసుగారి పూర్వనామం గోపన్న. ప్రహ్లాదునివలె ఆయన ఆబాల్యభక్తుడు. బాల్యంలో వీథిబళ్లో బాలరామాయణం పఠిస్తూ, బాలగోపన్న ఇట్లు నిర్వేదిస్తున్నాడు:]

ఇప్పుడు పుట్ట కా రఘుకులేశుని తోడను పుట్టియున్నచో,
అప్పు డయోధ్య నుందు గద! ఆ భరతుండును నేను గూడియున్
తప్పక కాళ్ల వ్రేళ్ల బడి దాశరథీవనవాస మాపమే?
తప్పిన, కాన నా ప్రభుపదంబుల గొల్చి తరింప కుందునే?

నేనే నా డుదయించి యున్నయెడ, క్షోణీపుత్రి మాతల్లి నా
కానన్ రావణు డెన్ని గుండియలతో గష్టంబు పా ల్సేయు? నే
మైనన్ నేను జటాయువు ల్గలిసి బాహాబాహి పోరాడియున్
వాని న్గూల్పమె? నీకృపాబలము మాపై నున్న చో రాఘవా!

ఆ మహితాత్మ్కులా ప్రజలు, ఆ గుహు, డా శబరీజటాయువుల్,
రామ పదాబ్జ భక్తులయి రాజిలు నా కపు, లా విభీషణుం—
డేమి తపంబు జేసిరో! జనించి ధరిత్రిని, కన్ను లారగా
రాముని జూచి, సంతతము రాముని గొల్చిరి చేతులారగన్!

గణ్యతలేని నేటి నరుగా జనియించుట కన్న, దండకా
రణ్య పథంబులందు తృణరాశిగ జన్మము నొందియున్న, నా
పుణ్యము పండిపోయి, రఘుపుంగవు పాదము సోకి నే నహా
ధన్యత గాంచి యుందు గద! తత్పద మెంతటి వారి కబ్బునో!

పావనశోభతో వెలుగు పంచవటీకుటినుండి, పుణ్య గో
దావరి రేవుకు న్జనెడి దారిని, సైకతరేణువైన, సీ
తావిభు దివ్యమంగళపదాబ్జపరాగము సోకి, నే నహ
ల్యావనితామణీవిధి నహా! క్షణమందె తరింపకుందునా?

ఓం

శ్రీసీతాలక్ష్మణ భరతశత్రుఘ్న హనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణేనమః

శ్రీ రాముడు - ధర్మమూర్తి

[జ్ఞాపిక]

శ్రీ శుభకృద్వత్సరము ప్రారంభమయినది. చైత్రశుద్ధనవమి శ్రీరామచంద్రుని జయంతి కదా. కావున 'విగ్రహవాన్ ధర్మః' ''మూర్తీభవించిన ధర్మము'' అనిపించుకొన్న శ్రీరాముని స్మరించుట మన కిపుడు ప్రాప్తమగుచున్నది.

ఆదర్శపురుషవతంసుడు పురుషోత్తముడు అయిన అటువంటి పుత్రరత్నమును పడయవలెనన్న ఎంత పుణ్యాము ఎంత భాగ్యాము ఎంత తపసు గలవారై తల్లిదండ్రు లుండ వలెనో అంతపుణ్యాము అంతభాగ్యాము అంతతపస్సు కలవారు, దశరథ కౌసల్యా సుమిత్రా కైకేయులు.

అన్ని అవతారాలవలె, అన్ని అవతారాల కంటె ఎక్కువగా కూడ అవతారప్రయోజనాలను నిర్వహించిన యవతారము శ్రీరామావతారము. దుష్టసంహార మొక ప్రయోజనమే కాని అది ముఖ్య ప్రయోజనము కాదు. తాటకను జంపుట, విశ్వామిత్రయజ్ఞ విఘ్నకరుల జంపుట, శివధనుర్భంగము, పరశురామ గర్వభంగము, ఖరాదిరాక్షసులను పదునాలుగు వేలమందని ఒకటిన్నర ముహూర్త [72 నిమిషాల] కాలమున తానొక్కడే సంహరించుట, విరాధకబంధవాలిరావణాదుల వధ—ఇవంతయు పైకి మామూలు పరాక్రమకృత్యాలుగా కనిపించుచున్నప్పటికిని 'అమోఘపరాక్రమ' 'ధర్మపరాక్రమ' 'సత్యపరాక్రమ' విజృంభణలుగా వానిని కొన వలెను.

సాధుపరిత్రాణము అవతారప్రయోజనాలలో మఱొకటి. దుష్టవినాశనమునకంటె ఇది ముఖ్యప్రయోజనము. తన నామమును జిహ్వామృతముగాను, తన చరితమును పవిత్రశ్రోత్రజనోత్తారకముగాను వెలయించుటయు సాధుపరిత్రాణప్రకారములే.

పితృభక్తి, సోదరప్రేమ, గురుభక్తి, మిత్రధర్మము, దాంపత్యధర్మము, రాజధర్మము— అన్నిటికిని గని శ్రీరామచరితామృతము.

ఆదర్శరాజధర్మమును

'స్వసుఖ నిరభిలాషః ఖిద్యసే లోకహేతోః
ప్రతిదిన మథవా తే వృత్తి రేవం విధైవ
అనుభవతి హి మూర్ధ్నా పాదప స్తీవ్ర ముష్ణం
శమయతి పరితాపం ఛాయయా సంశ్రితానాం'

''స్వసుఖచింత దక్కి ప్రజలకై తపియింతు
విట్టి దార! నీదు వృత్తి యెపుడు;
ఖరకరాంశుతప్తశిరమౌ తరువు నీడ
నాశ్రితాళి తాప మడంచినట్లు''*

అని కాళిదాసు దుష్యంతవిషయముగా ప్రసంగించినాడే ఆధర్మమునకు మూలకందము శ్రీరామచంద్రుడు. తండ్రి తాతలనాటినుండి తరతరాలుగా పరమహంస శ్రీరామకృష్ణునకభిజనమగు ఛాటర్జీల కిలువేలుపు 'రఘువీరుడు!' శ్రీరామనవమి జయంతి పూజాంగముగా మన 'శ్రీరామకృష్ణప్రభ' ప్రకృత సంచిక శ్రీ రామ చంద్రుని చరణముల కర్పితము. తద్విషయికములైన వ్యాసములను ప్రధానీకరించి ఇందు ప్రచురించితిమి.

---

* కీ॥ శే॥ దుర్భా సుబ్రహ్మణ్యశర్మ మహోపాధ్యాయుల అనువాదము.

శ్రీ బ్రహ్మానందస్వామి

[సంపాదకీయము]

(ఫెబ్రువరిసంచికకు తరువాయి)

గురుదేవుని నిర్యాణానంతరము ఇతర యువ శిష్యులతోపాటు రాఖాలును బరానగరమఠములో చేరెను. అనంతరము వారు యథావిధిగా సన్న్యాసము స్వీకరించి కుటుంబనామములను మార్చుకొనిరి. ఆవిధముగ రాఖాలు బ్రహ్మానందస్వామి అయ్యెను. కాని సోదర శిష్యులు తమ గాఢప్రేమాదరములకుగుర్తుగా ఆయనను 'రాజు' అని పేర్కొనుటయే మేలని భావించుచుండిరి.

గురుదేవునితోకూడియుండిన దినములు పరమానందసంపన్నములు. అట్లే బరానగరమున గడచుచుండిన దినములు కఠోరతపశ్చర్యతో కూడినవి. ఆగొప్ప అజ్ఞాతతత్త్వము నన్వేషించుచు యువశిష్యులు అందులకై తమ ప్రాణము లర్పించుటకును సంసిద్ధులైరి. శరీర సౌఖ్యములు వారికి లక్ష్యము లేదు. అన్నపానములు వారికి లక్ష్యము లేదు. ఆత్మను సాక్షాత్కరించుకొనుట ఎట్లు? లేదా గురుదేవుని సన్నిధిలో తమకు కలిగిన సాక్షాత్కారములను, తమ జీవితములలో స్థిరపఱచుకొనుట ఎట్లు? ఇదొక్కటే వారి గొప్ప తలంపు.

కొన్నాళ్ళకు బరానగరజీవితము కూడ ఆధ్యాత్మికాభివృద్ధికి తగనంతక్షేమముగలదిగా వారికి తోచినది. దేవుడు తప్ప వేఱు మార్గదర్శకుడును సహాయుడును లేకుండ విశాలమును అజ్ఞాతమునైన విశ్వములో తాము అదృశ్యులై పోవలె నని వారి కోరిక. ఏకాంతముగనుండి తపస్సు చేసికొొంద మని వారిలో కొందఱు యాత్రాస్థలములకు పోవసాగిరి. అట్టి వైరాగ్యప్రేరితుడై బ్రహ్మానందస్వామి పూరిక్షేత్రమున కేగెను. భిక్ష మెత్తి జీవించుచు భగవద్ధ్యానమున దినములు గడపుచు ఆయన అచట కొంత కాల ముండెను. బ్రహ్మానందస్వామియెడ గురుదేవుడు ప్రత్యేకమైన మెలకువ కలిగియుండెను కావున అట్టి బ్రహ్మానందస్వామికి ఎట్టి కష్టము కలిగినను గురుదేవుని భక్తులును శిష్యులును ఎప్పుడుగాని ఓర్వ లేరు. బలరామబోసుకు ఒరిస్సాలో పెద్దజమీను ఉండినది. పూరిక్షేత్రమున సంపన్నసంస్థయొకటి ఆయనది ఉండెను. బ్రహ్మానందస్వామి ఘోరతపఃకష్టములకు లోనగుచున్నా డని విన్నప్పుడు ఆయన ''హాయిగా నాతో నుండ రాదా?'' అని నిక్కచ్చి చేయసాగెను. పూరిక్షేత్రమున తన నచ్చిన రీతిలో జీవితమార్గము సాగ దని గుర్తించి బ్రహ్మానందస్వామి బరానగరమునకు మరలి వచ్చివేసెను. కాని జీవిత లక్ష్యమును సాక్షాత్కరించుకొనుటకు ఇంకను ఎక్కువగా పాటుపడవలె నను ఆత్రము అతనిని పైకొనెను. ఉత్తరహిందూదేశమునకు పోయి ఎచటనైన తపస్సాధన చేసికొనవలె నను తన కోరికను ఆయన తెలిపెను. ఇట్లు తన ప్రియ సోదరశిష్యుడు పరివ్రాజకజీవితమును అవలంబించుటకు, నాయకుడైన నరేంద్రనాథుడు తనకు ఇష్టములేకపోయినను సమ్మతింపవలసి

వచ్చెను. కాని "రాజు" ఎక్కువ చిక్కులు పడవలసిన అక్కఱ లేకుండునట్లు శ్రీ సుబోధానందస్వామి అను మఱియొకసోదరశిష్యుని ఆయన వెంబడినే ఉండునట్లు ఏర్పాటుచేసెను. శ్రీబ్రహ్మానందస్వామి దేవగడముమీదుగ వారణాసికి పోయి అచట కొంతకాలముండెను. వారణాసినుండి అతడు నర్మదానది తీరమున ఉన్న ఓంకారనాథమునకు పోయెను. ఆపవిత్ర నదీతీరమున తపస్సాధన చేయుచుండినకాలములో బ్రహ్మానందస్వామి ఒకప్పుడు ఆఱు దినములపాటు బాహ్యలోకస్మృతియే లేక అవిచ్ఛిన్న భావసమాధిలో నుండెనట. సోదరశిష్యుని, మఱొకభక్తుని వెంటనిడుకొని ఆయన ఓంకారనాథమునుండి కొన్ని యాత్రాస్థలములకేగెను. సీతారాముల సంబంధముచే పవిత్రమైన పంచవటి, సుప్రసిద్ధ శ్రీకృష్ణాలయము ఉండునట్టి ద్వారక, పోర్బందర్, గర్నార్, అజ్మీర్ మున్నగు తావులను చూచి తరువాత నతడు బృందావనమునకు మరలి వచ్చివేసెను. శ్రీ బ్రహ్మానందస్వామివంటి వారు ఈ పవిత్ర క్షేత్రమును దర్శించుట యనగా ఒకప్రేక్షకుడు కేవలము తన వ్యర్థకుతూహలమును తీర్చుకొనుటమాత్రమే కాదు. ప్రతిచోటను పరిసరములలో నిగూఢమయి యున్న ఆత్మతో అతడు ఐక్య మనుభవించెడివాడు. కావున ఆయన సదా తనలోనే నిమగ్నుడయి యుండెను. పెదవులు మూతపడి యున్నను లోపలి ఆధ్యాత్మకాగ్నిని మొగము సూచించుచునే యుండెను. ఆయనచూపు చేతను తేటమైన ముఖవైఖరిచేతను ఆకర్షింపబడిన వారు పెక్కండ్రు. ఆయనకు ఏకాంతసేవ చేయుటకు తమకు వీలైనను దానినివారు మహాభాగ్యముగ గణింతురు. తమసేవను స్వీకరింపుమని వారు స్వామిని నొక్కి ప్రార్థించిరి. కాని పైకిపోవుచున్న అతని మనసు ఐహికసుఖముల పట్ల పూర్తిగ అశ్రద్ధ వహించెను. ఎవరు ఏమి ఇచ్చినను దానిని తీసికొమ్మని స్వామిని ప్రోత్సహించుట అసాధ్యము కాదు కాని కష్టమే. మీదు మిక్కిలి నిక్కచ్చిచేసినప్పుడు స్వామి ఏదో రవంత కైకొనుటకు సమ్మతించును. అది ఎంత కొంచెముగను లెక్కకురానిదిగను ఉండుననగా, ఇచ్చినయతనికి ఆనందమునకంటె హెచ్చుగ అచ్చెరువు కల్గును.

స్వామి బృందావనమునకు రెండవసారి వచ్చెను. ఇచట ఆయన కఠోరతపస్సాధనలలో దినములు గడపెను. జీవితపరమలక్ష్యమును పొందవలయు ననెడి తృష్ణ ఆయనలో ఉత్కటమై యుండెను. ఈ లక్ష్యమును సాధించుటకు ఏమి త్యాగము చేయవలసివచ్చినను అది ఆయనకు "అతి" కాదు. దినమంతయును ఆయన ఏదో ఒక విధమైన ఆధ్యాత్మిక సాధనను చేయుచునే యుండును. శ్రీ సుబోధానందస్వామి ఆయనతో ఉండెను. కాని వారికి మాటలే లేవు. సుబోధానందస్వామి ఆయనకు అన్నము తెచ్చి పెట్టును. తెచ్చిన అన్నమును ఆయన తినుటయు కలదు, తినక పస్తుండుటయు కలదు. విజయకృష్ణగోస్వామి అను గొప్ప యోగి ఆ సమయమున బృందావనమున ఉండెను. ఆయన లోగడ రాఖాలును దక్షిణేశ్వరమున చూచియుండెను. రాఖాలుపై శ్రీరామకృష్ణుని కెంత ప్రేమయో ఆయన గుర్తించియుండెను. స్వామి చేయుచున్న కఠోరసాధనలను చూచి విజయకృష్ణగోస్వామి "ఇంత తపస్సు చేయవలసిన జరూరు నీ కేమున్నది? ఆధ్యాత్మికజీవితమున అభిలషనీయమైన సర్వస్వమును గురుదేవుడు నీకిచ్చినాడు కదా"

అని అడిగెను. అందుకు స్వామి ఊరక చిఱునవ్వు నవ్వి "గురుదేవునియొద్ద నేను సంపాదించిన దానిని శాశ్వతముగ దక్కించుకొనగోరుచున్నాను" అని జవాబు చెప్పెను. కొన్నాళ్ళపిమ్మట శ్రీ సుబోధానందస్వామి హరిద్వారమునకు యాత్ర కేగెను. బ్రహ్మానందస్వామి ఒంటరిగ ఉండెను. ఇందుచే ఆయనకు జీవితమున ఎక్కువ స్వేచ్ఛయు మఱింత దారుణమైన తపశ్చర్య కావించుట కవకాశమును కలిగినవి.

బృందావనములో ఉండగా మహాభక్తుడైన బలరామబోసు మరణించెనను వార్త స్వామి చెవిని పడెను. ఇది ఆయనను మిక్కిలి కలవరపఱచినది. ఆయన మఱింత ఏకాంతమును గోరి బృందావనమును వీడి హిమాలయప్రాంతమునకు హరిద్వారమునకు పోయెను. ఆయన హరిద్వారమునొద్ద నున్న 'కంఖాలు'లో కొంతకాల ముండెను. కంఖాలులోని వాతావరణము ఆధ్యాత్మికాభివృద్ధికి మిక్కిలి అనుకూలముగ నుండెడి దని అనంతరకాలమున ఆయన చెప్పుచుండెడివాడు. కంఖాలులోనుండగా తలవని తలంపుగా శ్రీ వివేకానంద, తురీయానంద, శారదానందస్వాములును, వైకుంఠసన్న్యాసులును అల్మోరానుండి ఆయనను కలిసికొనుటకు వచ్చిరి. అట్టి సమాగమానందమును వర్ణించుటకంటె ఊహించుట మేలు. ఏకాంతవాసముచేతను తీవ్రతపశ్చర్యచేతను శ్రీ బ్రహ్మానందస్వామి తన ఆరోగ్యమును చెఱుపుకొనునేమొ అని దిగులుపడి, మీరట్టుకు పోవుచున్న శ్రీ వివేకానందస్వామి ఆయనను తనతోగూడ బలాత్కరించి పిలుచుకొనిపోయెను. శ్రీ వివేకానందస్వామి సోదరశిష్యులను ఢిల్లీయొద్ద వదలి తా నేకాకిగ సంచరింప నేగెను. దీని కనంతరము శ్రీ తురీయానందస్వామితో కూడి శ్రీ బ్రహ్మానందస్వామి జ్వాలాముఖికి యాత్ర చేసెను. అచ్చటినుండి పంజాబులోను సింధులోను బొంబాయిరాష్ట్రమందును రాజపుత్రస్థానమందును ఉన్నట్టి వివిధపుణ్యస్థలములకు పోయెను. బొంబాయిలో వారు శ్రీ వివేకానందస్వామిని సంధించిరి. శ్రీ వివేకానందస్వామి చికాగోలో జరుగనున్న విశ్వమతమహాసభకు హాజరగుటకై అమెరికాకు బయలుదేఱ సిద్ధపడుచుండెను. ఆయనతో వీరు ఆబూరోడ్డు స్టేషనువఱకు పయనించి బృందావనమునకు మరలి వచ్చివేసిరి. ఇచ్చట ఇద్దఱును తమకాలమును పూర్తిగా ఆధ్యాత్మికసాధనలకే వినియోగించుచుండిరి. తురీయానందస్వామియు బ్రహ్మానందస్వామినిగూర్చి జాగ్రత్త కలిగియుండెను. ఉభయులును రాత్రింబగళ్లు భగవద్ధ్యాననిమగ్నులై యుండిరి. బృందావనములో గడచిన ఆ దినములు ఎంతయు స్పృహణీయములు. అప్పు డచ్చట ఘటిల్లిన సుఖసంభవములను పెక్కింటిని అనంతరకాలమున వారు చాలసంతోషముతో చెప్పుచుండెడివారు.

కాలము చాల త్వరగ గడచిపోవును. సోదరశిష్యు లిద్దఱును బృందావనపవిత్రపరిసరములలో ఆధ్యాత్మికానందము అనుభవించుచుండగా అమెరికాలో శ్రీ వివేకానందస్వాముల ఉద్యమము మహోజ్జ్వల విజయముగాంచినదను వార్త వారి కందినది. వారి నాయకుని గూర్చి గురుదేవుడు భవిష్యత్కాలములో చెప్పినమాటలు నిజముగ పరిణమించినందులకు వారు చాల సంతోషించిరి. భారతదేశపునరుద్ధరణ, విశ్వమానవక్షేమసంపాదన కార్యక్రమములలో మునుగు డని వివేకానందస్వామి తన గురుభాయిలకు సదా జాబులు వ్రాయుచుం

డెను. బరానగరమునుండి మఠము ఆలంబజారునకు మారినది. అక్కడివారు బృందావనములో నున్న సోదరుల కిద్దఱికిని ''బంగాళమునకు రండి. మన మందఱమును కలిసి భావి కార్యక్రమనిర్వహణమునకు నొక సంఘముగ నేర్పడుదము'' అని మాటిమాటికిని జాబులు వ్రాయుచుండిరి. మొదట తురీయానందస్వామి మాత్రము మరలివచ్చెను. తరువాత 1894 సం॥ అంత్యమప్పటికి బ్రహ్మానందస్వామియు మరలి వచ్చెను. (సశేషము)

సీత : జన్మల పరంపర - వివిధప్రాంతాల్లో విభిన్నరూపకల్పన

శ్రీ వేదం రామశాస్త్రిగారు

సీత అనే పేరు వినేసరికి మహాకవి వాల్మీకి సృజించిన రామాయణంలోని విదేహరాజపుత్రి చప్పున స్ఫురిస్తుంది. వాస్తవానికి ఈ సీత అనే పేరు రామాయణకాలంకంటే చాల ప్రాచీనమైనది. వైదిక సాహిత్యంలో సీత రెండు రూపాలలో కనిపిస్తుంది. సీతా సావిత్రులు కృషి దేవతలు. తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణంలో, 'సోమ రాజోపాఖ్యానం'లో సీతావృత్తాంతం వర్ణింపబడింది. వైదిక సాహిత్యంలో సీత, సూర్య, సావిత్రి — ఇవి ఒకప్పుడు పర్యాయపదాలుగాను, ఒకప్పుడు వేరు వేరు వ్యక్తులను తెలియజేసేవిగాను నిరూపితమైనవి. తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణములో ప్రజాపతి తన పుత్రియగు సీతకు 'స్థావరము' అను పేరు గల అంగరాగాన్నిచ్చినట్లును, దానితో ఆమె సోమరాజుపై వశీకరణమంత్రం ప్రయోగించి అతనిని వివాహం చేసికొని సఫలమనోరథమైనట్లునువర్ణింపబడింది.

ఋగ్వేదంలో

ఋగ్వేదంలో సీత భూమినుంచి జన్మించినట్లు చెప్పబడింది. ఇందులోనూ అథర్వవేదంలోనూ, ధాన్యము లొసగు సీతాదేవియొక్క స్తవనముకూడా ఉంది. గృహ్యసూత్రాల కాలంలో దేశంలో కృషి, వాణిజ్యం—చాలా పెంపొందింది. అందువల్ల సీతవర్ణన విశేషంగా కనిపిస్తుంది. వీటిలో 'లాంగలయోజన'మనే సీతాయజ్ఞాన్ని గురించి విస్తారంగా వర్ణితమైనది. ఇందు ఒక్క సీతయేకాక, కృషిదేవతలుగా ఇంద్రుడు, అగ్ని, విశ్వేదేవులు, పృథ్వి మొదలైనవారిపేర్లు పేర్కొనబడినప్పటికి సీతయొక్క స్థానం సర్వోత్కృష్టమయినది. గృహ్యసూత్రాలలో సీతాస్తవనము, 'ఇంద్రపత్ని' 'పర్జన్యపత్ని' అనే పేర్లతో వర్ణింపబడినది. కాటక గృహ్యసూత్రములకు భాష్యకారుడగు దేవపాలుడు 'సీతాదేవి'ని ఆజన్మకుమారి అన్నాడు. మహాభారతం ద్రోణపర్వంలో శల్యుడు తన ధ్వజంపై సీతయొక్క స్వర్ణప్రతిమను ప్రతిష్ఠించినట్లున్నది.

గృహ్యసూత్రాల్లో వర్ణింపబడిన సీతా మాహాత్మ్యము రామాయణకాలానికి క్రమక్రమంగా క్షీణించి ఉంటుంది. రామాయణం

లోని సీత వైదికసాహిత్యంలోని సీత కాదు. కాని ఆమె పుట్టుక విషయంలో మటుకు వైదిక సీతయొక్క ముద్ర స్పష్టంగా గోచరిస్తుంది. కాలం గడిచేకొద్దీ, కృషి దేవతయైన సీత, కాల గర్భంలో లీనమై రామపత్నియైన సీతయొక్క ప్రచారం ఎక్కువగా కొనసాగింది. వైదిక సాహిత్యంలోని సీత' దుర్గగా మారింది. ఆధారమంతయు మునుపటిలాగానే! కాని పేరు మట్టుకు మారిపోయింది.

లౌకిక సాహిత్యంలో

వివిధప్రాంతాల్లో జనుల వాడుకనుబట్టి సీత, జానకి ఈ రెండు పదాలు ధాన్యలక్ష్మికి పర్యాయపదాలుగా దొరుకుతవి. సీతావిష యమై కృషికి చెందిన కథలు లౌకిక సాహిత్యంలో వాడుకలో ఉన్నవి. ఛోటానాగపూరు లోని 'ఉరావ' జాతిలో రెండు కథలు మిక్కిలి ప్రసిద్ధములై ఉన్నవి. వాటిలో సీత పార్వతిగాను, సూర్యుడే రాముడుగాను అయినట్లుంది. దక్షిణ భారతంలో 'సీతాలక్ష్మి' అనే పేరుతో ఒక జలదేవత కన్పిస్తుంది.

కృషి దేవతగా సీతాదేవి అన్ని సాహిత్యాలలో కన్పిస్తున్నప్పటికీ, ఆమె పుట్టుక విష యంలోమాత్రం ఒక వ్యవస్థ కన్పించడంలేదు. అసలు సీత అంటే సస్యసమృద్ధమైన క్షేత్రమని అర్థము. కాని ఆమె జీవిత చరిత్ర అంతా లేమి తోనే గడచింది.

దీనికి కారణము ఎవరెన్ని చెప్పినప్పటికీ ఆమె పృథ్వీపుత్రికావటమే. రామాయణంలో అన్ని పాత్రలతోపాటు సీత పుట్టుక అసందిగ్ధం కావటంవల్ల ఆమె తల్లిదండ్రులనుగూర్చి కావ్య కారులు రకరకాల కల్పనలు కొనసాగించారు. కృషి దేవతయైన సీతయొక్క ప్రభావం రామాయణంలోని సీతమీదకూడ చూచాయగా తెలుస్తుంది. భూమితో సంబంధం ఉండటంవల్ల సీతను 'అయోనిజ' అని పేర్కొన్నారు. ఆయా దేశాల్లోని వాడుకలనుబట్టి చెప్పుకొనే కథల్లో జనకుడు, రావణుడు, దశరథుడు, సీతకు తండ్రు లైనట్లు కన్పిస్తూంది. సీతకూ జనకునికీగల సంబంధం రెండు విధాల వాడుకలో ఉంది. కొన్నిచోట్ల సీత జనకుని 'ఔరసపుత్రి' యని, కొన్నిచోట్లలో 'పెంపుడు కూతురు' అని వాడుక.

మహాభారతంలోని రామకథలో

మహాభారతంలో రామకథ నాల్గుచోట్ల దొరకుతుంది. సీత అన్నిచోట్ల జనకాత్మజయే. ఆమె అలౌకికజన్మను గురించి అందులో మత్తే ప్రసంగము లేదు. హరివంశంలోనూ, రామాయణంలోనూ, ఆమె జనకుని కుమార్తెయే. పద్మపురాణ, విష్ణుపురాణ, వాయుపురాణాల్లో సీత సోదరులనుగూర్చి కూడా వర్ణితమై ఉంది. కాళికాపురాణంలో జనకునికి ఒక కుమార్తె, ఇరువురు పుత్రులు ఉన్నట్లుంది. సీతను గురించి ఎన్ని అలౌకిక జన్మవృత్తాంతాలు వాడుకలోకి వచ్చినప్పటికి అసలు మూలంలో సీత 'అయోనిజ' కాదు. వాల్మీకి రామాయణంలో సీతయొక్క జన్మభూమి 'యజ్ఞభూమి'. పద్మపురాణాన్నిబట్టి జనకునికి భూమిమీద ఒక ధనువు దొరికినట్లుగా, అందు నుంచి సీత పుట్టినట్లు ఉంది.

ఎట్లున్నప్పటికి ప్రఖ్యాతమైన 'సీత' జనకుని 'అయోనిజ' పుత్రి. వాల్మీకిరామాయణపు గౌడ దేశ ప్రతులలో సీత మేనకకు జనకునివల్ల పుట్టిన మానసపుత్రి అని పేర్కొనబడినది. క్షేమేంద్రుడు రచించిన రామాయణమంజరిలో కూడా ఇదే ఉంది.

సీతయొక్క అపూర్ణమైన జన్మవృత్తాంతానికి పూర్ణతను కల్పించేందుకై శతాబ్దుల తరబడిగా కవులు తమ స్వంతత్ర కల్పనలద్వారా అనేక జన్మలను సృజించారు. రామాయణం ఉత్తరకాండంలో రావణునిచే అవమానింపబడిన వేదవతి పగసాధించేందుకు జనకుని యజ్ఞభూమిలో సీతయై పుట్టినట్లుంది. బ్రహ్మవైవర్త పురాణంలోనూ, దేవీభాగవతంలోనూ, ఇదే కథ కొద్దిగా సంగ్రహింపబడింది. దానిలో వేదవతి లక్ష్మి అవతారము. కాబట్టే సీతాలక్ష్ములు ఒకరే అయ్యారు. పద్మచరిత్రంలోనూ, కృత్తివాస రామాయణంలోనూ, విచిత్ర రామాయణంలోనూ 'వేదవతీ సీతల' ఈ కథే కొద్ది మార్పులతో లభిస్తుంది.

సీత రావణుని కూతురా?

కొన్ని చోట్ల సీత రావణుని పుత్రి అని చెప్పబడింది. రావణుడు వేదవతియొక్క సతీత్వమును భంగపఱచాడు. కాబట్టి ఆమె వచ్చే జన్మలో రావణుని వినాశనానికి కారణమయ్యేట్లు అతనికి శాపం ఇచ్చింది. ఉత్తర పురాణం, మహాభారత దేవీపురాణం వీటిల్లో ఇలా ఉంది— "రావణునికి ఒక కుమార్తె పుట్టగా జ్యోతిష్కులు ఈమె ముమ్ముందు రావణుని నాశానికి కారణమౌతుందని చెప్పారు. వెంటనే రావణుడు భయపడి మారీచునిద్వారా సీతను మిథిలలో పూడిపించాడు. అక్కడ జనకుని భార్య 'వసుధ' సీతను కాపాడింది—దక్షిణ భారతంలోని కథలలో రావణునిపేరు లేదు గాని సీత పెట్టెలో దొరికినట్లుగా వృత్తాంతం ఉంది. కొన్ని కథల్లో సీత రావణుని ఇంట్లో పుట్టినట్టుగాను, ఆమెను వారు నీటిలో పారవేసినట్లుగాను ఉంది. కాశ్మీర దేశపు రామాయణంలో మండోదరి సీతను అవలక్షణగా తలచియు, జావాలోని కథాప్రకారంగా ఆమె రావణుని ప్రేమపాత్రగా తలచి నీటిలో పారవేసినట్టుంది. మొదటి కథను బట్టి ఆమెను జనకుడు కాపాడితే, రెండవదాన్ని బట్టి ఆమెను ఒక ఋషి రక్షిస్తాడు. టిబెట్టుకు చెందిన రామాయణాలలో కొన్ని చోట్ల ఆమెను ఒక కృషీవలుడును, ఒక ఋషి నీటినుంచి కాపాడినట్లుంది. కొన్ని రామాయణ కథలను బట్టి సీతయొక్క ముఖం పుట్టినప్పుడు నల్లగా ఉండటంవల్ల అది అశుభంగా తలచి రావణ మహిషి ఆమెను పారవేసిందట. అప్పుడు వాయువు ఆమె నొక పద్మముపై నుంచగా ఒక ఋషి ఆమెను కాపాడుతాడు. సయాము లోని 'రామకియేన్'లో మండోదరి దశరథుడు యజ్ఞం చేసేటప్పుడు ఎనిమిదో వంతు యజ్ఞ పాయసం తాగి లక్ష్మి అవతారమైన సీతను కన్నది. విభీషణుడు ఆమెను ఒక కుంభములో బెట్టి నీటిలో వదలేస్తాడు. ఒక కమలము దానికి ఆధారముకాగా అది జనకునివద్దకు చేరుతుంది. కొంతకాలం దాటి ఈ కుంభపు పద్మంమీద సీత వెలువడుతుంది.

క్షేమేంద్రుని 'దశావతార చరిత్ర'లో రావణుడు కమల సరోవరానికి వెళ్ళగా అక్కడ ఒక బంగారు కమలంమీద సీతను చూచి ఆమెను తన భార్యయైన మండోదరి కిస్తాడు. నారదునివల్ల ఈ కన్యను భవిష్యత్తులో రావణుడు ప్రేమిస్తాడని విని మండోదరి ఆమెను దూరదేశంలో పారవేయుమని ఆదేశిస్తుంది. జనకుడు భూమిని దున్నే సమయంలో అకస్మాత్తుగా ఆమె అతనికి దొరుకుతుంది.

అద్భుత రామాయణం – సింహళదేశము లోని రామకథ – ఉత్తర భారతములోని మఱికొన్ని కథల్లో మఱొక వృత్తాంతముంది.

పన్ను పేరిట రావణుడు ఋషులనుండి వారి రక్తాన్ని తీసుకొంటాడు. ఆ రక్తాన్నంతా ఒక కుండలోపోసి అతడు లంకకు తెస్తాడు. మండోదరి ఈ రక్తాన్ని తాగుతుంది. ఫలితంగా ఆమె కొక కుమార్తె పుడుతుంది. కొంతకాలం తర్వాత ఈ కన్యను త్యాగం చేస్తుంది. మరి కొన్ని కథలనుబట్టి రావణుని రాజ్యంలో అనావృష్టి వచ్చేసరికి ఈ కన్యయే దీనికి కారణమని తలంచి ఆమెను మిథిలలో పూడ్పించాడు. ఈ రెండు కథలలో ఈమె జనకునికి దొరికి రావణుని వినాశానికి కారణమౌతుంది.

అగ్ని కుమార్తె

ఆనంద రామాయణంలో సీత అగ్ని దేవునికి జన్మించినట్లుంది.

రావణునితోటి అంటిపెట్టుకొన్న ఈ అన్ని కథల్లో వాల్మీకి పేర్కొన్నట్లు భూమియందు పుట్టిన కన్య సీత. వేదవతి—ఈ కథల ప్రభావం గోచరిస్తూంది. ఈ కల్పనలంతా వాల్మీకి రామాయణం తర్వాతనే పుట్టి ఉంటుందని దీనినిబట్టి నిస్సందేహంగా చెప్పవచ్చు.

కొన్ని చోట్ల సీత దశరథుని పుత్రిక యైనట్లు కూడ వ్రాయబడింది. సీతారావణులకు గల సంబంధాన్ని ఆధారం చేసుకొని జావా, మలయాలలో చిత్రాతిచిత్రమైన కథలు ప్రచారపథమెక్కినవి. వాటిల్లో రావణునిగూర్చి విచిత్ర కల్పన లున్నాయి. ''మండోదరి దశరథుని భార్యయట. ఆమె సౌందర్యానికి ముగ్ధుడై రావణుడు ఆమె నిమ్మని దశరథుని యాచించాడు. మండోదరి ఒక మాయామండోదరిని పుట్టించి రావణుని వెంట బంపుతుంది. అప్పుడు మండోదరికి ఒక కన్య పుట్టగా దానిని నీటిలో పారవేస్తుంది.

జాతక కథల్లో—వారాణసి రాజైన దశరథునికి జ్యేష్ఠ మహిషియందు సీత యనే పేరు గల ఒక కూతురు పుడుతుంది. ఆమె రామునితో అరణ్యానికి వెళ్లుతుంది. వనం నుంచి తిరిగి వస్తూనే రాముడు తన సోదరియగు సీతనే వివాహం చేసుకొంటాడు. ఈ సీతయే పూర్వజన్మంలో రాహులుని తల్లి యశోధర.

సీత జన్మవృత్తాంతమై ఎన్ని వాడుకలు ప్రచారంలో ఉన్నా ఆమె వంశం మాత్రం అనిశ్చితమే కాని వీటినిబట్టి రామాయణం లోకప్రియమైందని ఋజువు చేయవచ్చు.

వాల్మీకిరామాయణంలోని పాత్రలు - హనుమంతుడు

పండిత యల్లంరాజు చెంచుసుబ్బారావుగారు, బీకామ్ (ఆనర్సు), యల్.యల్.బి., విశారద

పాత్రలచరిత్రను సంపూర్ణముగాను, మధురంగాను చిత్రించడం నిజంగా ఒకగొప్ప కళగానే భావించాలి. ఇది అందఱు కవులలోనూ గోచరించదు. ఈకళలో ఆదికవి వాల్మీకి అందఱినీ మించినాడని చెబితే అతిశయోక్తి కాబోదు. ఆయన వ్రాసిన పౌరాణికకావ్యమైన రామాయణంలో మారుతిపాత్ర ఆకర్షించే పాత్రల్లో ఒకటిగా ప్రసిద్ధి కెక్కింది. ఈ పాత్రయొక్క శౌర్యాన్నీ, గుణాలను వాల్మీకిరామాయణంలో ఒకప్రత్యేకకాండ (సుందరకాండ)

లో వర్ణించాడంటే, యీపాత్రయొక్క ప్రాముఖ్యాన్ని సూచించేందుకు వేఱే నిదర్శన మక్కఱ లేదు.

హనుమంతుడి పాత్రలో మనకు చాల అసాధారణమైన లక్షణాలు గోచరిస్తాయి. అమిత పరాక్రమం, వినయసమ్రమభావం, గొప్ప పాండిత్యం, సమయస్ఫూర్తి గల వాక్కు, వీరోచితధైర్యం మొదలయిన లక్షణాలు ఈ పాత్రలో కనిపిస్తాయి. మాటల్లోను, చేతల్లోను క్రమశిక్షణ, విధియందు శ్రద్ధ, కర్తవ్య పాలనలో పట్టుదల యీాయనలోని విశేషలక్షణాలు. త్రికరణశుద్ధిగా బ్రహ్మచారి జీవనం గడపినందువల్లనే ఆయనలో ఈ లక్షణాలు మూర్తీభవించాయి. ఈ యుగంలోకూడా ఆయన మనకందఱికీ ఆదర్శప్రాయుడే. ఆయన చరిత్ర మన కనుసరణీయమే.

రామాయణంలోని ఈ పాత్రను సూక్ష్మంగా పరిశీలిస్తే, ఈ పాత్రచరిత్రను మూడుభాగాలుగా విభజించవచ్చు. హనుమంతుడు రామదూతగా, పరాక్రమవంతుడైన యుద్ధవీరుడుగా, ఆదర్శప్రాయుడైనభక్తుడుగా మనకు గోచరిస్తాడు. అన్న వాలితో యుద్ధం చేసి ఓడిపోయిన తర్వాత సుగ్రీవుడు ఋష్యమూక పర్వతంపై తలదాచుకోవలసివచ్చింది. అట్టి నిస్సహాయస్థితిలో అతనికి హనుమంతుడు ఉత్తమ మంత్రిగాను, దూతగాను సహాయపడ్డాడు. శక్తివంతాలైన బాణాలను ధరించి రామలక్ష్మణులు తన కంట బడేసరికి సుగ్రీవుని మనస్సులో సందేహ మేర్పడి వారిని చూచి భయపడ సాగాడు. హనుమంతుడు వెంటనే తనమాటల నేర్పుతో సుగ్రీవుని శాంతపఱచి అతని భయాన్ని తొలగించాడు. నిశ్చలమనస్సుతో నమ్రభావంతొణికిసలాడగా హనుమంతుడు రామలక్ష్మణులను సమీపించాడు. తన నేర్పు మాటలతో హనుమంతుడు వారిహృదయాలను చూరగొన్నాడు. హనుమంతుని తెలివితేటలు, వివేకాన్ని గుఱించి రాముడు చాలా ప్రశంసించాడు. హనుమంతుని గుఱించి రాముడు లక్ష్మణునితో పలికిన ప్రశంసా వాక్యాలు వాల్మీకి కిష్కింధాకాండంలో ఈ క్రింది శ్లోకాలలో సుందరంగా పొందుపఱచాడు.

శ్లో॥ నానృగ్వేద వినీతస్య
నాయజుర్వేద ధారిణః
నా సామవేద విదుషః
శ్శక్య మేవం ప్రభాషితుమ్
నూనం వ్యాకరణం కృత్స్న
మనేన బహుధా శ్రుతమ్
బహువ్యాహర తానేన
న కించి దపశబ్దితమ్
న ముఖే నేత్రయో ర్వాపి
లలాటే చ భ్రువో స్తథా
అన్యే ష్వపి చ గాత్రేషు
దోష స్సంవిదితః క్వచిత్ ॥
అవిస్తర మసందిగ్ధ
మవిలమ్బిత మద్రుతమ్
ఉరస్థం కణ్ఠగం వాక్యం
వర్తతే మధ్యమే స్వరే
సంస్కారక్రమసమ్పన్నా
మద్రుతా మవిలమ్బితామ్
ఉచ్చారయతి కల్యాణీం
వాచం హృదయహారిణీమ్ ॥

'లక్ష్మణా, ఇతని భాషలోనిసౌందర్యాన్ని, వర్ణనాక్రమంలోని తాలబద్ధతను గమనించవలసింది. మాటలధోరణిబట్టి చూస్తే ఇతడు వేదాలను వల్లెవేసినట్లు ఉంది. వ్యాకరణ

శాస్త్రంలో కూడ పండితుడులా మాట్లాడుతున్నాడు. ఇతడు ఆదర్శప్రాయుడైన రాజదూత. ఇలాంటి దూత కలిగిన రాజు అదృష్టవంతుడు. మనం ఎవరిని వెతుకుతూవచ్చామో, అతడు మనలనే వెతుక్కుంటూ మనకంట బడ్డాడు. మనం సుగ్రీవుని వెదుక్కుంటూ బయలుదేరాం. సుగ్రీవుడే మనకోసం ఇతనిని పంపించాడు. ఇతన్ని ఆహ్వానిద్దాం.' ఆకర్షకమై, రసవత్తరమైన తన మాటలచేతనే రామునికి తన ప్రభువైన సుగ్రీవునికి మధ్య సామరస్యం కుదిరించ గలిగాడు మారుతి. మానవప్రకృతి హనుమంతునికి బాగా తెలుసు. ఒకానొక క్లిష్టసమయంలో రాముడు సైతం మారుతి వివేకాన్ని ప్రశంసించాడు. వానరులంతా లంకాద్వీపానికి ఎదురుగా సముద్ర తీరంలో సమావేశమై రావణునితో యుద్ధం చేయడానికి సభ జరిపారు. అక్కడికి శరణార్థియై రామసహాయం కోసం విభీషణుడు వచ్చాడు. వానరులంతా అతన్ని శత్రువుగా భావించి తమకు తోచినట్లుగా రామునికిహితవు చెప్పసాగారు. సుగ్రీవుడూ అట్లాగే భావించాడు. అప్పుడు మారుతి లేచి విభీషణుడు శరణార్థి యని, అతనికి సహాయ మొనరించడం క్షాత్రధర్మ మని రామునితో పలికాడు. రాముడి మనస్సులోకూడా ఇదే భావన కలిగి ఉండడంచేత రాముడు హనుమంతుని తెలివితేటలకు, తనముఖవర్చస్సునుబట్టి హృదయంలోని తన భావనను గుర్తించగలిగినందులకు మారుతిని ప్రశంసించాడు.

హనుమంతునియందు గల విశ్వాసంచేతనే రాముడు తన ముద్రికను ఇచ్చి సీతను వెదకడానికి దక్షిణదిశకు పంపాడు. ఈ కార్యం హనుమంతు డొక్కడే నెరవేర్చగల డని సుగ్రీవునికి నమ్మకం ఉంది. హనుమంతుడు సముద్రాన్ని దాటడం మొదలుకొని లంకనుండి తిరిగి వచ్చినంతవరకు జరిగిన సంఘటనలను పరిశీలిస్తే, ఆయన పరాక్రమం, విశద మవుతుంది. తాను సీతను ముందు చూడకపోయి నప్పటికి రాముడు చెప్పిన గుర్తులనుబట్టి అతడు సీతాదేవిని అశోకవనంలో శింశుపావృక్షం క్రింద పోల్చుకో గలిగాడు. లంకలో వెదికి సీతాదేవి కనబడకపోయేసరికి హనుమంతుడు చాలాబాధపడి కేవలం పట్టుదలతోనూ, ఆత్మ విశ్వాసంతోనూ ఆమె కనబడే వరకు వెదకి ఆమెకు రామసందేశాన్ని ఇవ్వ గలిగాడు

సందేశాన్ని అందివ్వడంలోకూడా తన మాటలనేర్పును జారవిడువకుండా రాముని పవిత్ర చరిత్రను, ప్రేమహృదయాన్ని సీతకు మధురమైన భాషలో శ్రావ్యమైన గొంతుకతో మారుతి వినిపించ గలిగాడు.

సంశ్రవే మధురం వాక్యం
వైదేహ్యా వ్యాజహార హ ॥
(సుందరకాండ)

రామదూతగా మారుతి నెరవేర్చిన కార్యం అద్భుతమైన దని చెప్పవలసి ఉంటుంది. సీతకు రాముని సందేశం తెలుపడమే గాకుండా రావణునికి రాముని శక్తిని చూపించ గలందులకే లంకాదహనం మొదలయిన సాహసకార్యాలు చేసి రావణుని హృదయంలో చిచ్చు బెట్టగలిగాడు. రాముడు వాలిని ఒకబాణంతో సంహరించివేశా డనీ, అతడు అమితపరాక్రమవంతు డనీ రామదూతగా వెళ్లిన మారుతి రావణ సమక్షంలో చెప్ప గలిగాడు.

"త్వయా విజ్ఞాతపూర్వశ్చ
వాలీ వానరపుంగవః"

అంతే గాకుండా తిరిగి సముద్రం దాటివచ్చి

రాముడికి సీతను గురించి చెప్పి రామున్ని సంతుష్టిపరచాడు. తాను ఆంజనేయుడికి ఇవ్వ గలిగింది యేమియు లేనందున రాముడు మారుతిని ప్రేమతో కౌగలించుకొన్నాడు.

యుద్ధవీరుడుగా హనుమంతుని పాత్రను పరిశీలిస్తే అద్భుతంగా గోచరిస్తుంది. నూరు యోజనాల సముద్రాన్ని దాటడం, లంకాధి దేవతను నిర్జించడం, అశోకవనాన్ని నాశనం చేయడం, రావణుని సేనాధిపతులను సంహ రించడం, ఇన్ని జరిపి తిరిగి రాముడి దగ్గరకు క్షేమంగా చేరడం – మొద లయిన సంఘటన లను పరికిస్తే హనుమంతుని ధైర్యసాహసాలు, దుర్వారపరాక్రమం మనకు గోచరిస్తాయి. వానరులను కలుసుకొని తాను ఈకార్యాలను సాధించడం మూడు కారణాల ఫలితమే నని మారుతి చాలా వినయంగా పలికాడు. (1) రాముని ప్రభావం, (2) వానరుల తేజము, (3) సుగ్రీవుని పని నెగ్గించా లనే దీక్ష.

రాఘవస్య ప్రభా వేన
భవతాం చైవ తేజసా
సుగ్రీవస్యచ కార్యార్థం
మయా సర్వ మనుష్ఠితమ్

కాని హనుమంతుని పరాక్రమ మంతా యుద్ధభూమిలోనే ప్రదర్శింపబడింది. సంజీవనీ పర్వతాన్ని తీసుకొని రావడమే దానికి నిదర్శనం.

కాని దూతగా, వీరుడుగా హనుమంతుడు చేసిన పనులకంటె భక్తుడుగా అతడు చూపిన నిదర్శనాలే అతనికి చిరంజీవిత్వాన్ని ప్రసాదిం చాయి. ఆత్మ త్యాగం చేసి సర్వం తన స్వామి కోసం చేసే సేవయే ఉత్తమభక్తి అనిపించు కొంటుంది. ఇలాంటి భక్తుడు ప్రాకృతమైన ప్రతిబంధకాలను కూడా లెక్క చేయడు. సముద్రాన్ని దాటేటపుడు మారుతికి సురసా దేవి ఎలాంటి కష్టాన్ని కలుగజేయ లేక పోయింది. తనకార్యసాధనలో మారుతికి మైనాకుని ఆతిథ్యంకూడా కష్ట మనిపించి నిరా కరించాడు. లంకలో ప్రవేశించేటపుడు కూడా హనుమంతుడు తన ప్రభువగు రామచంద్రుని జయం కోరి తన యెడమ పాదాన్నే పెట్టాడు.

'రామా స్యాభ్యుదయే రతః...'

హనుమంతుడు పుట్టుకతోనే భక్తుడుగా జన్మిం చాడు. సీతాదేవికూడా మారుతిని ప్రశం సిసూ పలికిన వాక్యాలు.

'విక్రాన్త స్త్వం సమర్థ స్త్వం
ప్రాజ్ఞ స్త్వం వానరోత్తమ.'

తన అనన్యభక్తిచేతనే మారుతి చిరంజీవి త్వాన్ని పొందగలిగి సర్వకాలములందు రామ నామసంకీర్తనం జరిగే అన్ని స్థలాల్లో ఉంటా డని వాల్మీకిరామాయణ పారాయణ పూ ర్వాంగ శ్లోకంలో చెప్పబడింది.

యత్ర యత్ర రఘునాథ కీర్తనం।
తత్ర తత్ర కృతమ స్తకాంజలిమ్॥
బాష్పవారి పరిపూర్ణలోచనమ్।
మారుతిం నమత రాక్షసాన్తకమ్॥

హనుమంతుని గుణాలు ఈక్రింది శ్లోకంలో రామాయణ పారాయణ పూర్వాంగంలో కీర్తించబడుతుంటాయి.

మనోజవం మారుతతుల్యవేగం
జితేంద్రియం బుద్ధిమతాం వరిష్ఠమ్।
వాతాత్మజం వానరయూథ ముఖ్యం
శ్రీరామదూతం శిరసా నమామి॥

*   *   *

మహాసాధ్వీ కైకేయి

భాషారత్న శ్రీ అయ్యగారి రామచంద్రరావుగారు

శ్లోకసారసమాకీర్ణం
సర్గ కల్లోల సంకులం
కాండగ్రాహ మహామీనం
వన్దే రామాయణార్ణవం.

శ్రీమద్రామాయణము ఆదికావ్యము. శ్రీరాముడు సాక్షాత్పరాత్పరుడు. ఆదర్శపురుష పుంగవుడు. రామాయణమున ప్రతిపాత్రయు నాదర్శవంతమే. అత్యంతాదర్శములే. రాజహంసలు విహరించు నిర్మలమానససరోవరము శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణము. శ్రీమద్రామాయణమున మహారాజ్ఞి కైకేయిచరిత్ర చిత్రమైనది. సకలజనారాధ్యుడు పరమప్రియుడు, నగు శ్రీరామచంద్రుని వనవాసంబున కంపిన వనితామణి ఈకైక పాపిని, కళంకిని, కులనాశిని, రాక్షసి యని లోకు లీ మహారాజ్ఞని దిట్టుచుందురు.

కైకేయి కేకయరాజపుత్రి. దశరథుని చిన్నభార్య. ఈమె యప్రతిమసుందరీమణి. వీరాంగనయే గాక ప్రథమశ్రేణికి చెందిన పతివ్రతాశిరోమణియై యుండెను. పతిసేవకు, నిర్వ్యాజప్రేమకు నాలవాలమై యుండుటచేతనే దశరథుడు కౌసల్యాసుమిత్రలకంటె నీమె నధికముగా ప్రేమించెను. కైక పతిసేవకై ఎట్టి కష్టములనైనను సహించెను. దశరథు డొకప్పుడు దేవతలకు సాయ మొనర్చుటకై శంబరాసురునితో సంగ్రామమునకు వెడలెను. కైకయు పతితో రణభూమి కేగెను. ఆమె సుఖభోగములకై దశరథునితో బోలేదు. పతిదేవునకు శూరత జూపుటకు, సుఖమును గలిగించుటకే అనుసరించెను. కైకేయి పాతివ్రత్యము, వీరత్వము వెల్లడియగు క్షణ మాసన్న మాయెను. దశరథుని సారథి రణభూమిని మరణించెను. నిరుపమానంబగు ధీరత్వంబున కైక సారథ్యం బొనరించి తననాథుని ప్రమాదమునుండి తప్పించెను. మఱియొకసారి మహారాజు ఘోరయుద్ధ మొనర్చుచుండెను. జయలక్ష్మి శత్రువశం బగునా యని సంశయము గలుగుచుండెను. రథచక్రపుమేకు ఊడి పడిపోయెను. రథము నేలగూల నైయుండెను. కైక యీ దుస్సంఘటన గాంచెను. దశరథుడే ప్రమాదము నెఱుగ డాయెను. పతి విజయకాంక్షిణి యగు నాయుత్తమ వీరాంగన మేకునకు మారు తన దక్షిణహస్తమునుంచి ధైర్యముతో గూరు చుండెను. ఈవిశేషపరిశ్రమచే ఆమెకు వేదన కలిగెను. నేత్రములనుండి యశ్రువులు ప్రవహించెను. కాని కైకహస్తము అట్లే యుండెను. దశరథునిప్రాణసంరక్షణ మొనర్చెను. విజయశ్రీ దశరథుని వరించెను.

శత్రుసంహార మొనర్చి కైక సాహసమును గాంచిన దశరథుని యాశ్చర్యమునకు మేర లేకుండెను. ఆయనహృదయము కృతజ్ఞతానందములతో నిండిపోయెను. ఇట్టి వీరత్వము, త్యాగము జూపియు కైక గర్వరహితయై యుండెను. తనప్రాణేశ్వరుని ప్రశంస నపేక్షింపదాయెను. మహారాజు వర దానము సేయ నిశ్చయించెను. కైక "ప్రాణేశ్వరా, మీ ప్రేమకంటె అన్య మేమియు నేను గోర" నని పలికెను. కాని దశరథుడు రెండువరములను

గోరు మని బలాత్కరించెను. పతిసంతృప్తికై దేవతాప్రేరణచే నవసరమగువేళ వరము లడిగెద నని పలికెను. కైకయొక్క ఈ యపూర్వత్యాగము స్మరణీయము.

భరతశత్రుఘ్నులు మేనమామయింటి కేగి యుండిరి. అదిచైత్రమాసము. దశరథుడు శ్రీ రామునకు రాజ్యాభిషేకము సేయ నభిల షించెను. దశరథు డీ మహోత్సవమునకు భరతశత్రుఘ్నుల బిలువవలయు ననియు దలప లేదు. కేకయరాజునుగూడ బిలువలేదు. దశరథుడు కైకేయీ వివాహసమయమున నామెకు నుద్భవించిన పుత్రుడే రాజ్యాధికారి కావలె నని నుడివె నని కథ యొకటి గలదు. శ్రీరామునిపై దశరథున కనురాగ మధిక మగుటచేతనే రామునకే యౌవరాజ్యాభిషే కము చేయ దలచె ననియు జనులు చెప్పుకొను చుండిరి. ఈ కారణమువలననే దశరథుడు తనకు అత్యంతప్రేమపాత్రమైన కైకేయికిగూడ పట్టాభిషేకవార్త ముందుగా తెలిపియుండ లేదు. కైకేయీ వివాహసమయమున దశ రథుడు పలికిన మాటల నెఱిగిన దగుటచేత తన కుమారుడు రాజ్యార్హు డని కైక ఎఱిగి యుండెను. కాని తనకుమారుడగు భరతునకు రాజ్యాధికారము నెన్నడును గోర నని నిశ్చ యించుకొనెను. ఈసంగతి ఎవ్వరితోడను జెప్పియుండలేదు. శ్రీరాముని రాజ్యాభిషేక వార్తను ముందుగా మంథరాముఖమునవినెను. కైకేయి యానందాబ్ధిని నోలలాడెను. ఈ ఆనందవార్త గొనివచ్చిన మంథర కమూల్యం బగు నాభరణంబును పారితోషికంబుగా నిచ్చి యీవిధముగా పలుకుచున్నది.

ఇదం తు మంథరే మహ్య
మాఖ్యాతం పరమం శివం
ఏత న్మే ప్రియ మాఖ్యాతం
కిం వా భూయః కరోమి తే.

ఓ మంథరా, నాకీ శుభమైన ప్రియవార్తను దెలిపితివి. దీనికి బదులుగా నే నేమి నీకు ప్రత్యుపకారము చేయగలను.

రామే వా భరతే వాహం
విశేషం నోపలక్షయే
తస్మా త్తుష్టాస్మి య ద్రాజా
రామం రాజ్యేఽభిషేక్ష్యతి.

కాని శ్రీరామునియందును, భరతునియం దును భేద మేమియు నాకగపడుట లేదు. అందువలన మహారాజు రామునికి రాజ్యాభి షేకముచేయునని విని సంతోషించితిని.

న మే పరం కించి దితో వరం పునః
ప్రియం ప్రియార్హే సువచం వచోఽమృతమ్
తథాహ్యవోచ స్త్వ మతః ప్రియోత్తరం
వరం పరం తే ప్రదదామి తం వృణు.

ఓ ప్రియవాదినీ, రామునిరాజ్యాభిషేకవార్త వినుటకంటె వేఱొక యానందము లేదు. అమృ తోపమమై సుఖప్రదమైన ప్రియవచనము పలి కితివి. దీనికి ప్రత్యుపకారముగా గోరిన వర మిత్తును కోరుకొనుము.

కైకేయీవచనములు విని మంథర, మహా రాజ్ఞిహృదయమున భేదబుద్ధిగలిగింప బ్రయ త్నించెను. కైక రామచంద్రప్రశంస మాన లేదు. మంథరా, రామచంద్రుడు ధర్మజ్ఞుడు, గుణవంతుడు, సంయతేంద్రియుడు, సత్యవ్రతుడు, పవిత్రుడు, అతడు దశరథునకు జ్యేష్ఠ పుత్రుడు. మా రఘుకులధర్మము ననుసరించి రామునికే యౌవరాజ్యాధికారము గలదు. దీర్ఘాయుష్మంతుడగు రాముడు సోదరులను, సేవకులను తండ్రివలె పాలించును. ఇట్టి రామ చంద్రుని రాజ్యాభిషేకవార్త విని నీ వేల

దుఃఖించుచుంటివి. ఇది యానందసమయము. ఈ సమయమున నీ కోపమునకు గారణ మగపడదు. ఈ కల్యాణముహూర్తమున నీవు దుఃఖింపరాదు.

యథా వై భరతో మాన్య స్తథా
భూయోఽపి రాఘవః ।
కౌసల్యాతో ఽతిరిక్తం చ
మమ శుశ్రూషతే బహు ॥

నాకు భరతునికంటె రామునిపై నధిక ప్రేమ గలదు. రాముడును కౌసల్య కంటె నా కధిక సేవ చేయుచున్నాడు.

రాజ్యం యది హి రామస్య
భరత స్యాపి త త్తదా ।
మన్యతే హి యథాత్మానం
తథా భ్రాతౄం స్తు రాఘవః ॥

రాజ్యలాభము రామునకైనచో భరతునకై నట్లుగా భావింపవచ్చును. ఏలయన రాముడు సోదరులను తనవలెనే తలచుచుండును.

కైకేయీవచనములను విని మంథర దశరథుని నిందింప మొదలిడెను. కైకరోషాయత్తచిత్తయై మంథర నిట్లు నిందించెను.

ఈదృశీ యది రామే చ
బుద్ధి స్తవసమాగతా ।
జిహ్వాయా శ్ఛేదనం చైవ
కర్తవ్యం తవ పాపిని ॥

శ్రీరామునిపై నిట్టి ద్వేషబుద్ధి ఏర్పడినచో ఓ పాపాత్మురాలా, నీ నాలుక తెగగోయవలయును.

ఈ ప్రసంగమువలన కైకేయికి రామునిపై గల ప్రేమయు, రామరాజ్యాభిషేకమువలన సంతోషమును వెల్లడియైనవి. ఇక మంథర ప్రేరణచే గైకవలననే రాజ్యాభిషేకమునకు విఘ్నము గలిగిన దని వేఱు వ్రాయ నక్కఱలేదు. మంథరదుష్కార్యాభిలాష నెఱిగి పాపాత్మురాలా, అనర్థదాయినీ అని నిందించి, రాముని ప్రేమించి, రఘుకులసంరక్షణ సేయ నారంభమునుండియు యత్నించిన పరమసుశీలయగు కైకరాజ్యలోభముచే నిట్టి యనర్థదాయకకృత్యమును ఏ విధముగా చేయ నెంచు నని యోచింపవలసి యున్నది. రాముని రాజ్యాభిషేకవార్తను మంథరాముఖమున విని యామెను దివ్యాభరణముచే బహూకరించి, దశరథుడే భరతునకు రాజ్య మిత్తు నని ప్రతిజ్ఞ చేయుట నెఱింగియు, భరతుని రాజుగా జేయ నభినివేశము జూపిన మంథర నాలుకను గోయ ధర్మ మని చెప్పిన కైక క్షణకాలమున ని ట్లెందులకు బరిణామము నొందెను? శ్రీరాముని దుఃఖభూయిష్ఠమగు నరణ్యవాసమున కేల పదునాలుగు వత్సరములు పంప నెంచెను? భరతుని శీలస్వభావాదులు తెలిసియుండియు వానికై రాజ్యవరదాన మేల గోరెను?

కైకకృత్యమునకు బరమరహస్య మొకటి గలదు. కైకజన్మము భగవంతుడగు శ్రీరామచంద్రునిలీలయందు ప్రధానభారమును వహించుటకేయై యున్నది. కైక శ్రీరాముని పరబ్రహ్మ, పరమాత్మగా గ్రహించియుండెను. కైక శ్రీరాముని కరణ్యవాసాజ్ఞ నొసంగకున్నచో ఆయన యవతారలీల సంపూర్ణమయ్యెడిది కాదు. సీతాపహరణము జరుగదు. రాక్షససహితుడగు రావణుడు సేనాసహితముగా మరణింపడు. శ్రీరాముడు దుష్టశిక్షణశిష్టరక్షణకై యవతారమును ధరించెను. అపరాధము లేనిదే ధర్మమూర్తియగు శ్రీరాముడు రావణునిపై నెట్లు విగ్రహించును? ఈనాటి రాజ్యలోభులగు నాయకులవలె బలాత్కార

ముగా రావణుని రాజ్యాపహరణమునకు ధర్మమూర్తియగు శ్రీరాము డంగీకరింపడు. ధర్మరక్షణ సేయుచు దుష్టశిక్షణ చేయుట యే యాయన కభిమతము. దుష్టులను వధించుట చేతనే సాధులకు, ధర్మమునకుగూడ పరిత్రాణము గలుగును. ఈ కార్యమునకు కారణము గావలసి యుండెను. సీతాపహరణమే దీనికి గారణ మయ్యెను. రాజ్యాభిషేకమైనచో రాము డరణ్యమునకు వెడలుట ఎట్లు సంభవించును? మహారాజు దశరథునిమరణము సమీపించెను. దశరథునిమరణము, రావణునివధ రెండును కైకేయీకారణమున వనవాసముచే జరిగెను. భగవత్ప్రేరణచే దేవతలప్రార్థన మన్నించి సరస్వతి కైకకు బుద్ధిపరిణామ మొనర్చెను. ఇయ్యది యత్యంతక్రూరమైనను భగవానుని లీల సంపూర్ణ మగుటకు అవసర మయ్యెను.

కైక శ్రీరాముని ప్రేమించిన జనని, భక్తురాలు. ఈ సతీమణి కీర్తి రాజ్యమందును, పరిజనమందును సుస్థిరమై యుండెను. రాము డరణ్యములపాలైననాటినుండియు పౌరులు, బంధువులు కైకను దిరస్కరించిరి. పుత్రు డవమానించెను. చివరకు ఆమె లోకనింద పాలాయెను. శ్రీరాముడు సకలజనులకు ప్రేమపాత్రుడైనచో సరళస్వభావురాలును, సాధ్వియునగు కైకయొక్క హృదయమును నెందులకు బరిణామము నొందించెను? ఇందువలన సచ్చారిత్రయగు కైక శాశ్వతదుష్కీర్తి నొందలేదా? జీవితము దుఃఖమయము కాలేదా? యని ప్రశ్నింప వచ్చును. శ్రీరాముడు సాక్షాత్తు సచ్చిదానంద స్వరూపుడు, కైక పరమానురాగము గల సేవకురాలు, శ్రీరామావతారకార్యభారము సమకూర్చుటకు కైకేయి లోకాపవాదమును గూడ సహించెను. అందుచే శ్రీరాముడు తన ...మునకు సహకరించి సాధ్విగా భావించెనే గాని యపకారిణిగా భావింప లేదు. శ్రీరామునకు గలిగిన లోకాపవాదము బాపుటకే సీతవనవాస మనుభవించెను. జానకియు "నాథా, నా విశుద్ధతనుగూర్చి మీకు సందేహము లేదు. కేవలము లోకాపవాదభయముచే నన్ను మీరు త్యజించితిరి. అయినను నాకు మీరు పరమగతియై యున్నా" రని పలికెను. ఇట్లు రామకార్యమునకై సీత కష్టములను సహించెను. సీతామహాసాధ్వి దుష్కీర్తిని బొంద లేదు. లోకముచే శ్లాఘింపబడెను. సీతను పతివ్రతాలలామగా లోకము భావించెను. కైకమాత్రము రామవిరోధిని యను దుష్కీర్తిపాలాయెను. ఆచంద్రతారార్కము లోకదూషణకు గురి అయ్యెను. పాపాత్మురాలు, కళంకిని, వంశఘాతకురాలు అని పిలువ బడెను. వైధవ్యదుఃఖమును స్వీకరించెను. పుత్రునిచేతను, పురజనులచేతను దిరస్కరింపబడెను. రాముడు తనకార్యమును నెఱవేర్చుకొనుటకు కైకను ప్రధానసాధనముగా గ్రహించెను. సీతాలక్ష్మణులు రామనాటకమున పాత్రధారులై రామునితో వనవాసమును చేసి ఆ యవతారమూర్తి సాంగత్యమును సంపాదించిరి. కైకేయికి శ్రీరామునికి ఏకాంతవాసమున కవకాశము కలుగ లేదు. అందులకే కైక భరతునితో వనమున కేగెను. సామాన్యస్త్రీవలె శ్రీరాముని క్షమింపు మని వేడెను. శ్రీరాముడు "తల్లీ, యిది నా కార్యము. నీవు నిమిత్తమాత్రురాలవు. ఇది నా యిచ్ఛ. సంతోషముతో ముక్తినొందు" మని పలికెను.

అధ్యాత్మరామాయణము

భరతుడు తిరిగి శ్రీరాముని అయోధ్యకు రమ్మని బలాత్కరించెను. శ్రీరాము డంగీకరింపలేదు. శ్రీరామజననరహస్య మెఱిగిన వశిష్ఠుడు భరతుని సంకేతస్థలమునకు గొని

పోయి "పుత్రా, నీకొక రహస్యము చెప్పెదను. శ్రీరాముడు సాక్షాన్నారాయణుడు. పూర్వకాలమున బ్రహ్మ వీనిని రావణవధకై ప్రార్థించెను. అందులకే యితడు దశరథునకు బుత్రరూపమున జన్మించెను. సీతాసాధ్వి సాక్షాద్యోగమాయ. లక్ష్మణుడు ఆదిశేషుని అవతారము. అందులకే యితనికి సర్వదా శ్రీరాముని సేవాభాగ్యము గల్గినది. రాముడు రావణవధ చేయవలెను. వనమున నుండవలెను. నీ జనని దోష మేమియు లేదు.

కైకేయ్యా వరదానాది
యద్వన్నిష్ఠురభాషణం ।
సర్వం దేవకృతం నోచే
దేవం సా భాషయేత్ కథం ॥

కైకేయివరముల నడుగుట, నిష్ఠురవాక్యము లాడుట యివి యన్నియు దైవకార్యములు. లేనిచో సాధ్వి యగు కైకేయి అట్లు పలుకునా? అందుచే రాము డయోధ్యకు తిరిగి రావలెనని బలాత్కరింపకుము.

తస్మాత్త్వ జాగ్రహం తాత
రామస్య వినివర్తనే ॥

"భరతా, నీవు జననిపై దోషారోపణ సేయకుము. రామువనవాసము సమస్తదేవదానవులకు, ఋషులకు బరమహితము, సుఖకారణ" మని పలికెను.

భరతుడు శ్రీరాముని పాదుకలను శిరమునం దుంచుకొని అయోధ్యకు ప్రయాణ మగుచుండగా కైకేయి ఏకాంతమున శ్రీరాముని గలిసికొనెను. కన్నీరు గార్చుచు వ్యాకులహృదయమున చేతులు జోడించి "శ్రీరామా, నీ రాజ్యాభిషేకమునకు నేను విఘ్నము గలిగించితిని. ఆ సమయమున నా బుద్ధి దేవతలచే వికటముగా పరిణామము నొందెను. నా చిత్తము నీ మాయచే మోహిత మయ్యెను. నా దుష్టత్వమును క్షమింపుము. నీవు సాక్షాద్విష్ణువవు అవ్యక్తుడవు, సనాతనుడవు, పరమాత్మవు "మనుష్యరూపధారివై సమస్తవిశ్వమును మోహింపజేయుచున్నావు. నీచే ప్రేరింపబడియే జనులు సాధ్వసాధుకార్యములు చేయుచున్నారు. బహురూపధారిణియైన మాయాశక్తి నీ యధీనము. నీవు దేవకార్యమును నిర్వహించుటకే నన్నిట్లు ప్రేరేపించితివి. ఓ జగన్నాథా, నన్ను రక్షింపుము. నీవు తత్త్వజ్ఞానరూపమైన నిర్మలతీక్ష్ణధారగల కరవాలముతో బుత్రవిత్తాదిరూపమైన నా స్నేహపాశమును ఛేదింపుము. నేను నిన్ను శరణుబొందితి" నని పలికెను.

అధ్యాత్మరామాయణము

కైకేయీభాషణములు విని శ్రీరాముడు మందహాసముతో బలికెను. అమ్మా, నీ వేమియు చేయలేదు. సత్యము పలికితివి. దేవకార్యనిర్వహణకై నీ ముఖమునుండి నా ప్రేరణచే నిట్టి వాక్యములు బయల్వెడలెను. ఇందువలన నీ దోషము ఏ మాత్రము లేదు. నీవు కార్యము నెఱవేర్చిన సాధ్వీమతల్లివి. ఈ భక్తిచే సత్వరము ముక్తినొందెదవు. నాకు లోకమున ద్వేషియును, ప్రియుడును లేడు. నీవు కర్మఫలమనుభవింపవు."

శ్రీరామునిమాటలవలన కైక నిర్దోషి యని స్పష్టమయినది. ఈ ప్రపంచమున జనులబుద్ధి మాయామోహితమైనది. తల్లీ, నిన్ను సామాన్యస్త్రీగా లోకులు భావించుచున్నారు. నీ హృదయమున నా తత్త్వజ్ఞానము గలదు. నీవు ధన్యురాల వని రాముడు పలికెను. కైకేయి శ్రీరామునకు ప్రణామం బాచరించి భరతునితో అయోధ్య కరిగెను.

పైనుదహరించిన రామవాక్యములవలన కైక యుత్తమభక్తశ్రేణికి చెందిన సాధ్వి యని వెల్లడియైనది. ఈమె సరళహృదయ; స్వార్థరహిత; స్నేహవాత్సల్యరూపిణి; ధర్మపరాయణ; ఆదర్శపతివ్రతాశిరోమణి; వీరాంగన; శ్రీరామచంద్రున కనన్యభక్తురాలును నై యుండెను. శ్రీరామునిపై కైకేయికి గల యాంతరంగిక ప్రేమ నిరుపమానము. ఈ మహాదేవి జగదాధారుడు, ప్రేమసముద్రుడు, రామభక్తుడు నగు భరతుని గన్న జననీమతల్లి. ఈమె తిరస్కారార్హురాలు గాదు. ప్రాతఃస్మరణీయ యగు నీ దేవికి ననంత ప్రణామములు.

శ్రీ వివేకానందస్వామి సూక్తులు సుభాషితాలు

(గతసంచిక తరువాయి)

28. (తరువాయి) సకల ప్రాణులను ప్రేమింపుము. ఎవరియందుగాని అసూయ వహింపకుము. ఒరుల తప్పులపై దృష్టిపెట్టకు.

29. మానవునకు మరణము లేదు, జననమును లేదు. దేహములు నశించును. అతనికి నాశనము లేదు.

30. ఏదే నొకమతమువాడుగ ఎవడును పుట్టడు. ప్రతివాడును ఏదే నొకమతమువాడగుటకే పుట్టును.

31. విశ్వమున నున్న ఆత్మ నిజమున కొక్కటే. తక్కిన వెల్ల ఆ యాత్మ దాల్చు రూపములే.

32. ఉపాసకులు అందఱును రెండువర్గముల వారుగ నున్నారు — అల్పసంఖ్యాకు లగు ధీరులు, అనల్పసంఖ్యాకు లగు పామరులు.

33. ఇప్పుడు ఈ జన్మములో పరిపూర్ణులము కాజాల మేని మఱొకజన్మములో కాగల మనుటకు ఋజువు లేదు.

34. ఒక బంకమట్టిముద్దను నేను చక్కగ నెఱుగుదునేని, లోకమున నున్న బంకమట్టి నెల్ల నెఱిగినవాడనే. ఇది మూలసూత్రముల యెఱుక. కాని ఈ సూత్రముల పొందికలు వివిధములుగ నుండును. నీవు నిన్నెప్పుడు ఎఱుగుదువో అప్పుడే సమస్తము నెఱిగినవాడవే.

35. నావఱకు నేను వేదములలో హేతువాదముతో సరిపడు భాగములను మాత్రమే అంగీకరింతును. పైకి చూచుటకు వేదభాగములు పరస్పరవిరుద్ధములై కనిపించును. పాశ్చాత్యులు ఈశ్వరప్రేరితవాణి అందురే, వేదములు అట్టివిగా తలంపబడుటలేదు. దేవుని గూర్చిన జ్ఞానసర్వస్వమే, సర్వజ్ఞత్వమే వేదములని తలంపబడుచున్నవి. ఈ జ్ఞానము ప్రతి కల్పారంభమునందును తన్ను ఆవిష్కరించుకొనును. కల్పము ముగిసినప్పుడు అదియు సూక్ష్మరూపములోనికి దిగబడిపోవును. కల్పము మరల ప్రసారితమైనప్పుడు దానితోగూడ ఈ

జ్ఞానమును మరల ప్రసారిత మగును. అంత వఱకు సిద్ధాంతము బాగుగనే యున్నది. కాని దేవునిగూర్చిన జ్ఞానమంతయు వేదము లనెడి ఈ గ్రంథములలోమాత్రమే కల దనుట కేవలము కుతర్కము. వేదములలో హేతువాదముతో సరిపడు భాగములుమాత్రమే అసలు వేదము లనియు, తక్కిన వేవియు వేదములు కా వనియు మనువు ఒకచోట చెప్పియున్నాడు. భారతీయతత్త్వశాస్త్రజ్ఞులలో పెక్కండ్ర అభిప్రాయ మిదే.

36. ప్రపంచమున నున్న మతగ్రంథములన్నిటిలో వేదములు మాత్రమే "వేదాధ్యయనము సైతము అప్రధానము" అనుచున్నవి. దేనిచేత నిత్యతత్త్వమును మనము సాక్షాత్కారించుకొన గలమో అదే నిజమైన విద్య. అది అధ్యయనమును కాదు, విశ్వాసమును కాదు, వాదమును కాదు. మఱేమనగా అతీంద్రియ సాక్షాత్కారము, సమాధి.

37. ఒకప్పుడు మనము నీచమృగములుగ నుంటిమి. అవి మనకంటె వేఱని మనము తలంతుము. "మనకొఱకే విశ్వము సృజింపబడి యున్నది" అని పాశ్చాత్యులు చెప్పగా వినుచున్నాను. పెద్దపులులు గ్రంథములు వ్రాయగల్గినచో అవి తమకొఱకే మానవుడు సృజింపబడె ననియు, మానవుడు సులభముగ తమ చేతికి చిక్కడు కావున అతడు మిక్కిలి పాపిష్ఠి ప్రాణి యనియు వ్రాసిపెట్టును. నేడు నీ కాలి క్రింద ప్రాకుచున్న కీటము ముందొక నాటికి దేవుడుగ నగున దే.

38. న్యూయార్కులో శ్రీ వివేకానంద స్వామి ఇట్లనెను — "మీకున్న బుద్ధిబలము మా మహిళలకును ఉండవలయు నని నే నెంతో కోరుదును కాని బుద్ధిబలము పవిత్రతను చెడగొట్టునది అగునేని అప్పుడు అది నా కపేక్షితము కాదు. మీ విజ్ఞానమునకు మిమ్ము నేను పొగడెదను కాని "చెడుగు"ను పూలతో కప్పిపెట్టి దానిని "మంచిది' అని పేర్కొందురే ఆ మార్గము నా కిష్టము కాదు. బుద్ధిబలము మేలిమియే కాని అది అన్నిటికంటె పెది కాదు. మేము పాటుపడునదెల్ల నీతికొఱకును, పారమార్థికపరతకొఱకును. మీకున్న విజ్ఞానము మా మహిళలకు లేదు. కాని పవిత్రతలో వారే అధికురాండ్రు. ప్రతిమహిళకును తన భర్తకంటె వేఱైన ప్రతిపరపురుషుడును పుత్రస్థానీయుడు. ప్రతిమగవానికిని తనయిల్లాలుతప్ప ప్రతిస్త్రీయు మాతృస్థానీయురాలు. మీనడుమ నున్నప్పుడు దేనిని మీరు "స్త్రీలయెడ మర్యాద" అని పేర్కొనుచున్నారో అది నాకు రోతపుట్టించుచున్నది. మేము మగవారము, మేము ఆడువారము అను తలంపే ఉండరాదు. అందఱమును మానవులము అను భావముమాత్రమే యుండవలయును. స్త్రీపురుషవిభేదమును గణింపక ఉభయసాధారణమైన మానవత్వమును మాత్రమే మీరు గణించునంతవఱకు మీ మహిళలకు నిజమైన అభివృద్ధి కలుగదు. అంతవఱకును వారు కేవలము ఆటవస్తువులే కాని అంతకన్న హెచ్చు కారు. అందువలననే వివాహములను రద్దుచేసికొనుట కూడ మీలో సర్వసహజముగ నున్నది. మీలో మగవారు స్త్రీలకు మ్రొక్కి ఆసనమర్పించి మఱుక్షణముననే ముఖస్తుతిపాఠములను ఏకరువుపెట్టుదురు. యువతియు, యువకుడును ఒకచోట చేరిరా, తత్క్షణమే అతడు ఆమెను "కాంతా, నీ కన్ను లెంత యందముగ నున్నవే" అని స్తోత్రము చేయ దొడగును. ఇట్లనుటకు మగవారికి ఏమి హక్కు

గలదు? మగవారికి అంత ధైర్య మేమి? మీ మహిళలు అందులకు అనుమతించుట ఏమి? ఇట్టివి మానవునిలో ఉదారాదర్శములను పోషింపక జఘన్యాంశములను హెచ్చించును.

మనము మగవారము, మనము ఆడువారము అను తలంపు మనకుండగూడదు. అందఱమును మానవులమే. ఒకరొకరికి గారాబముతో తోడ్పడవలసినవారమే అని తలంపవలయును. యువతీయువకులు ఏకాంతమున కలసికొన్న తక్షణమే, యువకుడు యువతిని కైవార మొనర్చును. వరుడు ఒకయువతిని పెండ్లాడ గలుగుటకుముందు రెండువందలమంది యువతులను బ్రతిమాలికొని యుండును. నేను వివాహమాడు వారిలో చేరుదునేని, ఇవేవియు లేకయే ఒక ప్రియురాలిని బడయ గలిగి యుందును.

భారతదేశములోనున్నప్పుడు వెలుపలినుండి మీ ఆచారములను చూచి "ఇదంతయు సరసమే కాని వేఱు కాదు, అంతయు బాగుగనే యున్నది" అని చెప్పగా వింటిని; నమ్మితిని. కాని తర్వాత నేను దేశాటనమునకు గడంగితిని. స్వయముగ చూచి మీ యాచారములు బాగుగ లేవని తెలిసికొంటిని. మీ ఆచారమేమో బాగు లేదు. మీరు మాత్రము కన్నులు మూసికొని "చాల బాగున్నది, చాల బాగున్నది మా యాచారము" అనుకొనుచుందురు. పాశ్చాత్యదేశీయులైన మీతో వచ్చిన చిక్కు ఏమనగా — మీరు పసివారు, అవివేకులు, చపలచిత్తులు, ధనసంపన్నులు. పసితనము, అవివేకము, చిత్తచాపల్యము, ధనాఢ్యత అనువానిలో ఒక్కటియున్నను మహానర్థములు వాటిల్లుననగా, ఇవి అన్నియును కూడినచోట చెప్పనక్కఱలేదు. జాగ్రత్తతో నుండుడు.

పాశ్చాత్యమహిళల నందఱినిగూర్చి స్వామిజి నిష్ఠురముగనే మాటాడినను బోస్టను మహిళల మీద ఎక్కువగా దెబ్బతీసినారు.

'అన్నిచోట్లకంటె అధమమైనది బోస్టను. అచ్చటిమహిళలు అందఱును వెఱ్ఱిమోజుల వారు. చపలచిత్తలు. ఏది క్రొత్తయో, ఏది వింతయో దాని వెంటబడుటే వారి మొండి పట్టు'.

39. అమెరికాలో ఆయన ఇట్లడిగెను: 'తననాగరికతకు తానే విఱ్ఱవీగు దేశమున, మనము నిరీక్షించు పారమార్థికపరత ఎటనున్నది'.

40. ఇహము పరము అను మాటలు పిల్లలను భయపెట్టునవి. అంతయు "ఇహమే". ఇహముననే ఈ జన్మముననే భగవద్గతజీవులముగను, భగవద్గతవిహారులముగను అగుటకు, 'తా' నను తలంపు పోవలెను. మూఢవిశ్వాసమంతయు తొలగవలయును. అట్టివారు భారతదేశమున ఉన్నారు. ఈ దేశమున(అమెరికాలో) ఏరీ? మీ మతప్రచారకులు కలలుగాంచువారిని నిందించుచు ప్రసంగించుచుందురు. కలలుగాంచువారు ఇప్పుడున్నంతకంటె ఇంకను ఎక్కువ ఉన్నచో ఈ దేశీయులు ఎంతో బాగుపడెడి వారు. 19-వ శతాబ్దపు (వారి) ఆత్మస్తుతికిని కలలుగాంచుటకును ఎంతో భేద మున్నది. ప్రపంచమంతయు నిండియుండునది దేవుడే కాని పాపము కాదు. ఒండొరులకు తోడ్పడుదము గాక. ఒకరినొకరు ప్రేమింతము గాక.

(సశేషము)

శ్రీమద్భాగవతము - శ్రీకృష్ణసందేశము

[శ్రీమత్ప్రభవానందవాణి]

తృతీయస్కంధము

షష్ఠాధ్యాయము

ధ్యానయోగము

కపిలుడు :

నేనిప్పుడు నీకు ధ్యానయోగమును వివరింతును. ఈ యోగమున మొదటిమెట్టు నీతి సూత్రములను పాటించుట. ఆ సూత్రములను అందఱును తలదాల్పవలసినదే. అవి యేవనగా :

జీవితములో నీస్థితి ఎంత తగ్గుదిగా నున్నను సరే నీ విధులను ఆర్జవముతో నిర్వహింపుము. నీ కర్మలఫలితమును భగవదర్పణము చేయుము. సాధువులగోష్ఠి నన్వేషింపుము. వారికి సేవ చేయుము. అన్నిటికంటె నెక్కువగా ధర్మమందు, సత్యమందు, మోక్షమందు, తీవ్రతృష్ణ నలవఱచుకొనుము.

నీవాంఛలలో నొకపరిమితిని అలవఱచుకొనుము. ఏప్రాణికిని హింస నొనరింపకుము.

సత్యమునుండి చలింపకు. పరులసొమ్ము కోరకు.

నీకైనందినపు అక్కఱలకు కావలసినంత మట్టుకుమాత్రమే ప్రతిగ్రహింపుము.

విశుద్ధ సంతుష్టజీవితమును గడపుటకు ఆత్మనిగ్రహమును వైరాగ్యమును అలవఱచుకొనుము. అన్నిటికంటె ముందు ఆత్మశుద్ధియు, మనశ్శుద్ధియు, దేహశుద్ధియు కలిగియుండుము. కడపటి సూత్ర మేదనగా— వేదములను శ్రద్ధతో అధ్యయనము చేయుము

ధ్యానసాధన కావించుటకు ఏకాంతస్థలమును ఎన్నుకొనవలెను. ఆస్థలమును అందుకు మాత్రమే ఉపయోగించుకోవలెను. కూర్చున్న మేను నిట్రముగనుండ వలెను గాని బిగిసికొని యుండ గూడదు. తర్వాత ఊపిరి బిగబట్టుచు విడుచుచు ప్రాణాయామమును నభ్యసింపవలెను. బాహ్యావస్తువులపైకి పాఱనీయక మనసును మనసులోనే కూడబట్టవలెను.

మేనియందలి చైతన్య కేంద్రములలో మనస్సును స్థిరపఱచుట తర్వాతి మెట్టు. ఈ తుది మెట్టునకు ఏకాగ్రతాసాధన అని పేరు.

ఇట్లు ఆయత్తుడై సాధకుడు భగవద్గుణముల ధ్యానింప వలెను.

ఈసాధనలవలన మహోజ్జ్వలమగు ఆధ్యాత్మికోన్నతి కలుగును. ప్రాణాయామసాధనచే దేహారోగ్యము పొంద వచ్చు. ప్రత్యాహారమును అభ్యసించుకొలది బాహ్యావస్తువులందలి సంగము నీకు అంతరించును. ఏకాగ్రతను అభ్యసింపగా అభ్యసింపగా హృదయశుద్ధి సిద్ధించును. నిన్ను పరమాత్మతో ఐక్య మొనర్చుకొనుశక్తి ధ్యానముచేత నీకు కలుగును.

ఇట్లు మనసునకు శాంతియు, హృదయము

నకు విశుద్ధియును కలుగగానే భగవద్గతచిత్తవై యుండుట నీకలవడును. అంతట దివ్యప్రేమ నీకు సిద్ధించును.

దేవహూతి

ప్రేమధర్మమును గుఱించియే నా కింకను చెప్పుము. ఏల యన భగవత్ప్రేమ లేనిదే ధ్యానయోగమును అభ్యసించుట శక్యము గాదు.

కపిలుడు :

ప్రేమ దివ్యము. కాని ఒక్కొక్కవ్యక్తిత్వములో గలిగిన పరిణతి ననుసరించి ప్రేమ ప్రకటనమును దాని అంతస్తులును భేదిల్లుచుండును.

ఇంకను మనసులలో ద్వేష మాత్సర్య క్రోధాహంకారములు కలవా రున్నారు. అట్టి వారికి దేవుడు దవ్వు, అంటడు, అందడు. దేవునందు వారికి ప్రేమ ఉండ వచ్చు. కాని వారి ప్రేమ స్వార్థపరమైనది. ఇట్టి ప్రేమ తామసికము.

దేవుని మనకంటె వేఱైన వానినిగ భావించి ఐహికవాంఛలసిద్ధికై ఆయనను ప్రార్థించువారు కలరు. ఆలాగు దేవుని ప్రేమించి ఆరాధించు వారి ప్రేమయు ప్రేమయే కాని, అది జఘన్యము. అట్టి ప్రేమకు రాజసికప్రేమ యని పేరు.

ప్రేమకొఱకే దేవుని ప్రేమించి హృదయ పూర్వకముగ దేవున కాత్మార్పణము చేసి కొనువారి ప్రేమను సాత్త్విక ప్రేమ అని అందుము.

ప్రియుడును, ప్రేయసియు, ప్రేమలోఒక్కమైనప్పుడు, దేవుని సాక్షాత్కరించుకొని సకల జీవులందున్న ఆత్మగా ఆయనను మనము ప్రేమించునప్పుడు, మన డెందములందు అవిచ్ఛిన్నప్రేమ ప్రవాహ మున్నప్పుడు — అప్పుడు మనకు దివ్యప్రేమ సిద్ధించునది.

మన హృదయము అట్టి దివ్యప్రేమతో నిండినప్పుడు మనము త్రిగుణములను అతిక్రమింతుము. బ్రహ్మముతో నైక్య మందుదుము.

హృదయము విశుద్ధ మగుటకును దివ్యప్రేమ పెంపొందుటకును సాధకుడు ఈ క్రింది సూత్రములను అనుసరింపవలెను :

జీవిత కర్తవ్యములను నిర్వహింపుము, ఫలమునుగూర్చిన తలంపు లేక పాటుపడుము. కర్మనే ఆరాధనగా రూపొందించుకొనవలయును.

క్రమముతప్పక భగవంతు నారాధింపుము; భగవన్నామమును పాడుము; ఆయన గుణముల కీర్తింపుము. నానాటికి అధికాధికముగ భగవద్ధ్యానముననే నిమగ్నుడవై యుండుము.

సకలజీవులందును దేవునే సాక్షాత్కరించుకొన నేర్చుకొనుము. మహాత్ముల పూజింపుము. దీనులపట్ల దరిద్రులపట్ల కనికరము కలిగి యుండుము. అందఱియందు సౌహృదము పాటింపుము.

స్వారాజ్యసిద్ధికి ఇది మార్గము.

సకలజీవులందును సకలవస్తువులందును అంతరాత్మగా దేవు డున్నాడు. అన్నింటను ఆయనమూర్తిభావము సమానము కాకపోవచ్చు; పవిత్రహృదయులందు ఆయనమూర్తిభావము హెచ్చుగ నుండును. అనేకముల మఱుగున నున్న ఏకమును సాక్షాత్కరించుకొన్న వాని యందును ఆయన సాన్నిధ్యము హెచ్చు.

సకలజీవులందు ఉన్న ఆత్మను *నేనే. ఎల్లరదేహములందు నేను వసింతును. సకల జీవులందును గాక మఱి ఎచట నన్ను ఎవడైన ఆరాధింపవలెను? సకలజీవులయందలి అంతరాత్మ నేనే అనుటను గుర్తించి, ఎల్లర ప్రేమింపుము. ఎల్లర సేవించుచు జీవింపుము.

దేవహూతి తనప్రియపుత్రుని ఉపదేశములను పరమవిశ్వాసముతో అనుసరించెను. అచిరకాలమునందే తన దేహమందును ఎల్లర హృదయములందును ఉన్నట్టి ఏకాత్మను ఆమె సాక్షాత్కరించుకొన్నది.

కపిలుడు కొంతకాలమునకు తల్లియొద్ద సెలవు పొంది ఐహికబంధముల నెల్ల విడనాడి ఉత్తరముగా హిమాలయములొద్దకు పయనించెను. విశ్వమానవ శ్రేయస్సుకై యోగసమాధియందు సంపూర్ణముగ నిమగ్నుడై ఆయన ఇప్పటికిని ఉన్నాడట.

* కపిలుడు మరల దేవునితో తన తాదాత్మ్యమును భావించి మాటాడుచున్నాడు.

వార్తలు, విశేషాలు

శ్రీరామకృష్ణమఠము - మద్రాసు
శ్రీరామకృష్ణ జయంతి మహోత్సవములు

పరమహంస శ్రీరామకృష్ణదేవుని 127-వ జయంతి తిథిపూజ 1962 మార్చి 8 వ తేదీ గురువారమునాడు జరుపబడినది. నాటికార్యక్రమం: వేకువ 5 గం॥ మంగళహారతి, పిమ్మట భజన, గీతాపఠనము, ఉపనిషత్పారాయణము (రామకృష్ణ మిషను హోము విద్యార్థులచే); 8 గంటలకు ప్రారంభమైన ప్రత్యేకపూజ గీతా, చండీస్తోత్రపారాయణములతో హోమముతో 1-15 గంటలకు ముగిసినది. 1,100 భక్తులకు, 700 దరిద్రనారాయణులకు అన్నసంతర్పణ గావింపబడినది. సాయంఆరాత్రికమునకు తర్వాత మండపములో సమావేశమైన భక్తగోష్ఠిలో శ్రీరామకృష్ణుని అమృతసూక్తులు కొన్ని పఠింపబడినవి. వృద్ధస్వాములు కొందఱు ఉపన్యసించిరి.

మార్చి 11-వ తేదీ ఆదివారము బహిరంగోత్సవము. శ్రీరామకృష్ణుని లీలాప్రసంగ - కథామృత - మానపారాయణము ప్రొద్దున 8-30 గంటల కారంభమై 10-30 గంటలకు ముగిసినది.

మధ్యాహ్నము 3 గంటలనుండి 5 గంటల వరకు విద్వాన్ మన్నార్గుడి సాంబశివ భాగవతులు "భక్తపురందరదాస" చరిత్ర సంగీతోపన్యాసముచేత భక్తులకు రక్తిగొలిపిరి. ప్రార్థనతో 5 గంట లప్పుడు బహిరంగసభ ప్రారంభ మైనది. డా॥ ఆర్కాటు లక్ష్మణ స్వామి మొదలియారు అధ్యక్షపీఠ మలంకరించారు. శ్రీమత్కైలాసానందస్వామి వక్తలకు సదస్యులకు సభాధిపతికి స్వాగతమంగళం పలికారు. ఆచార్య జొన్నలగడ్డ సత్యనారాయణ మూర్తిగారును, శ్రీమద్విమలానందస్వాములును, శ్రీ శివజ్ఞానగ్రామణిగారును వరుసగా తెలుగులో, ఆంగ్లములో, తమిళములో ఉపన్యసించినారు. అధ్యక్షోపన్యాసానంతరము నగర పాఠశాలలలో పోటీలలో పాల్గొని ప్రథమబహుమతులు పొందిన విద్యార్థులు తాము కంఠస్థములు చేసిన గ్రంథభాగములను వల్లించిరి. బహుమతు లిచ్చిన పిదప ఆచార్య ఎ. ఎల్. కృష్ణన్ గారు అందఱికిని వందనోపచారవాక్కు పలికినారు. శ్రీ శివజ్ఞానగ్రామణిగారు తమ ఉపన్యాసంలో శ్రీరామకృష్ణుని విశుద్ధదివ్యజీవితము లోకోత్తర మని కొనియాడినారు. శ్రీ లక్ష్మణ స్వామి మొదలియారుగారు తమ అధ్యక్షోపన్యాసంలో ఈలా గన్నారు: "భారతదేశం పారమార్థికపరతను కోల్పోవునేని సర్వనాశమే. ఆంతరములైన శ్రద్ధోత్సాహములచేత గొప్పతనము కల్గునే గాని వెలి పటాటోపములచేత కలుగ దను పాఠమును మన మింకను నేర్చుకో వలసియున్నది. కాబట్టి పరమహంస శ్రీరామకృష్ణుని ఆశీస్సులు ఎప్పటికంటె ఇప్పుడు ఎక్కువగా అవసరం". గుడిలో హారతి ముగియగానే మఠభజనబృందంవారు శ్రీమత్ప్రియానందస్వాముల నాయకత్వమున కర్ణామృతంగా నడపిన భజనతో నాటికార్యక్రమం ముగిసింది.

సరోజినీనగర్, న్యూఢిల్లీ
శ్రీరామకృష్ణవివేకానందజయంతి మహోత్సవములు

శ్రీరామకృష్ణుని 127–వ జయంతి, శ్రీవివేకానందస్వామిజీ శతతమజయంతి సరోజినీనగరంలో 1962 ఫెబ్రువరి 25–వ తేదీనాడును, మార్చి 3–వ తేదీనాడును విభవోత్తరంగా జరుపబడినవి. మొదటిదినం ఇంగ్లీషు, హిందీ, సంస్కృత, బెంగాలీ, పంజాబీ, తమిళభాషలలో వల్లించడంలో పోటీలు జరిగినవి. వివిధపాఠశాలలనుండి దాదాపు 500 మంది విద్యార్థులు పాల్గొన్నారు. 59 బహుమతులు ఒసగబడినవి. రెండవదినం బహిరంగసమావేశం. న్యూఢిల్లీ రామకృష్ణ మిషనుకు అధ్యక్షులగు శ్రీ రంగనాథానంద స్వాములు అధ్యక్షత వహించిరి. శ్రీరామ్ చంద్రతివారీ హిందీలోనూ, శ్రీతారాపాద చౌదరిగారు బెంగాలీలోను ఉపన్యసించారు. బహుమతులు పొందిన విద్యార్థులు వివిధభాషలలో తాము కంఠస్థముచేసిన శ్రీ వివేకానంద సందేశవాక్యాలను వల్లించినారు.

"తనమదిలోపల దశరథతనయులలోఁ బెద్దవానిఁ దలఁచిన జన్మం
బనయంబు పావనం బని ఘను లందురు కుందవరపు కవిచౌడప్పా.

చౌడప్ప.

గ్రంథపరిచయం

[సమీక్షకి గ్రంథాలు పంపేవారు రెండేసి ప్రతులు పంపవలె అని మనవి]

శ్రీరామచరితమానసామృతము

రచయిత్రి – శ్రీమతి తులసీదాసదాసి – తెలుగు వచనము; సైజు – డెమీ; పుటలు – 405; వెల – రూ. 10.00; ప్రాప్తి స్థానములు – శ్రీమతి నేలనూతల పార్వతీకృష్ణ మూర్తిగారు, మూలపేట, నెల్లూరు; చందా నారాయణశ్రేష్ఠిగారు, సికిందరాబాదు – హైదరాబాదు, వరంగల్.

వేదవేద్యుడగు పరమపురుషుడు దశరథాత్మజుడుగా అవతరించినప్పుడు, వేదము వాల్మీకి ద్వారా రామాయణముగ రూపొందిన దని ఆభాణకము. పురుషులలో పురుషోత్తముడగు శ్రీరామచంద్రుడు నిస్సమాభ్యధికుడైనట్లు, విశ్వసారస్వతములో శ్రీరామాయణము నిస్సమాభ్యధికమైనది. ఎంద ఱెందఱు, ఎన్నెన్ని భాషలలో, గద్య – పద్య – మిశ్ర – సంక్షేప విస్తర ప్రముఖములైన ఎన్నెన్ని రీతులలో అందించినా, శ్రీరామభక్తులకు శ్రీరామకథ యందున్న ఆసక్తికి పెరుగుదలే కాని ఒండొకటి ఉండదు. కావ్యరససంభృతమైన వాల్మీకిఫణితిని తమిళములో కంబకవియు హిందిలో తులసీదాసమహాకవియు భక్తిరససంభృతముగ రూపొందించినారు. తులసీదాసరామకథామృతపుచవులను ఆంధ్రులకు అందించుటకును యావద్భారతదేశభాషగా పట్టాభిషిక్తమై ఉన్న హిందీలో ఆంధ్రులకు ఆసక్తిని వర్ధిల్లజేయుటకును శ్రీమతి తులసీదాసదాసిగారు సర్వోపజీవ్యముగా వెలయించిన యీ గద్యాంధ్రసంక్షేపమునకు స్వాగతము. శ్రీకృష్ణచరిత్రమగు పోతనభాగవతము శ్రీరామాంకితమైనట్లు ఈ శ్రీరామకథాగద్యగ్రంథము శ్రీ అలమేల్మంగా సమేత శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామికంకిత మగుట మిక్కిలి అనురూపము. ఏతద్గ్రంథమునకు ప్రభవమైన రచయిత్రి హృదయభక్తి మున్నుడులలో స్పష్ట మగుచున్నది. సౌభాగ్యవతి వారా కవి గాయత్రీ రామారావుగారి 'నివేదనము' తులసీదాస రామాయణవిశిష్టతను చక్కగా తెల్పుచున్నది. చతుర్దశభాషావిశారదులును సరస్వతీపుత్ర బిరుదాంచితులును అగు శ్రీమాన్ పుట్టపర్తి నారాయణాచార్యుల ఆశీస్సు 'తెలిసి చెప్పినమాట'గా చదువరులకు ఈ గ్రంథపఠనమున ఆసక్తి గొల్పుచున్నది. శ్రీ మోచర్ల రామకృష్ణయ్యగారు జతపఱచిన 'తులసీదాస జీవితవృత్తాంతసంగ్రహము' పఠితల ముఖ్య కుతూహలమును తీర్చుచున్నది. ఏడు సోపానములలో తేటతెనుగున పొందుపడిన రామకథ నడుమ నడుమ ఉదాహృతములైన మూల హిందిపద్యాలతో కూడి భగవత్కథారస తృషితసంతర్పణదక్షమై ఉన్నది. రామభక్తు లెల్లరు దీనిని చదివి ఆనందింతురు గాక.

ప్రభాకర్.

స్వామి - శిష్య సంవాదములు

(శ్రీమద్వివేకానందస్వామితోడి సంభాషణలు)

అనువాదకులు : కీ. శే. కందుకూరు మల్లికార్జునంగారు

సాంసారిక సమస్యలు పరిష్కరించుకొనదలచినను సమాధిస్థితి సాధింపదలచినను ; రాజకీయవిశేషము లాకళింపదలచినను, లలితకళారహస్యము లవగతముచేసికొనదలచినను — ఇంతేల, లౌకికాలౌకిక విషయములలో వేనినిగుఱించిగాని మీ పరిజ్ఞానము వృద్ధి గావించుకొన దలచినచో ఈ గ్రంథమును తప్పక చదువుడు. నవభారతభాగ్యవిధాత శ్రీమద్వివేకానందస్వామిచంద్రులు శిష్యులతో కావించిన యీ ప్రసంగములలో వారి అనుభవసర్వస్వము రాశీభూతమై యున్నది. సులభశైలి, హృదయమును పట్టి యిచ్చు సంభాషణలు, ముచ్చటైన అచ్చుకూర్పు.

పుటలు : 552+12; అకారాది అనుక్రమణిక — వెల : రూ. 5/-

శ్రీమద్భగవద్గీత

అనువాదకులు : శ్రీ నిర్వికల్పానందస్వాములవారు

ఇది మూలశ్లోకములు, ప్రతిపదార్థము, ధారాళమగు అనువాదము, శ్రీధరీయ టీకాసారము, విశేషాంశములు, సానువాదగీతాపాఠక్రమము, ధ్యానమాహాత్మ్యములు, సమభావాత్మకములగు ఉపనిషద్వాక్యసూచిక, వేదాంతసూత్రసూచిక, గీతాశ్లోకసూచిక, శబ్దానుక్రమణిక—ఇన్నిటితో విరాజిల్లుచున్నది.

పుటలు : 480 (అందమయిన అయిదవ కూర్పు) వెల : రూ. 4

పారమార్థిక సంభాషణలు

అనువాదకులు : కీ. శే. కందుకూరు మల్లికార్జునంగారు

శ్రీరామకృష్ణదేవుని స్వశిష్యవర్గములోని ఆర్గురు జ్ఞానసిద్ధులు శిష్యులతోడను, భక్తులతోడను చేసిన పరమార్థ విషయక సంభాషణ కతిపయములు. ఎన్నెన్నో గ్రంథ ములు చదివినగాని తీఱని ఆధ్యాత్మిక సంశయము లీ గ్రంథమూలమున అవలీలగా తీఱును.

పుటలు : 402 (మనోజ్ఞమగు ప్రథమ ముద్రణము) వెల : రూ. 3/-

అడ్రెసు : మేనేజరు, శ్రీ రామకృష్ణమఠము, మైలాపూరు, మద్రాసు - 4

శ్రీ రామకృష్ణ బోధామృతము

అనువాదకులు :

శ్రీ చిరంతనానందస్వామి

ఇందు శ్రీరామకృష్ణుని జీవిత సంగ్రహమును 1121 మహోపదేశములును గలవు.

జీవుడు : సంసారము; మాయ, గ్రంథములు : గ్రంథులు, బాధగురువులు : బోధగురువులు, లౌకికులు : వారి ధోరణులు, ఆత్మోన్నతి; సాధకులు : వారి యాదర్శములు, పారమార్థిక జీవనమునకు సదుపాయములు, సర్వమతసామరస్యము, దేవుడు, జ్ఞానము : భక్తి : కర్మము, బ్రహ్మతత్త్వము మున్నగు అంశము లిందు తేటతెల్లముగ పసిబిడ్డల కయిన అవగాహన కాగల ఉపమానములతో వివరింపబడియున్నవి.

నీతికథలును సూక్తులును మకరందపేశలములు, నిర్వృతికరములు.

... ఈ గ్రంథం చదువుతూంటే ఒక్క ఐహికానికీ, ఒక్క ఆముష్మికానికీ కాక, రెంటికీ సంబంధించిన సూత్రాలూ, రహస్యాలూ, కీలకాలూ చక్కగా అరటి పండొలిచి చేతిలో పెట్టినట్లు ఉంటవి... —ఆంధ్రపత్రిక

540 పుటలు ప్రజ్వలమగు పంచమ ముద్రణము! వెల : రూ. 3-50

హిందూమతము

రచయిత : శ్రీ వివేకానందస్వామి

అనువాదకులు : శ్రీ కందుకూరు మల్లికార్జునంగారు

హిందూమత నామమును పరస్పరభిన్నభావభూయిష్ఠములగు అనేక మతసంప్రదాయములు వహించి యుండుటచే, తత్స్వరూప నిర్వచనమునకు ఇందు శ్రీ వివేకానంద స్వాములవారు పూనుకొని ఆ మతము వేదసంహితాకాలమునుండి ఎట్లు క్రమ పరిణామమందెనో, అందు సర్వసమ్మతమూలభావము లెవ్వియో, అది చేయు బోధ యెట్టిదో, ఇన్ని భిన్నమతాంతరము లెట్లు కలిగెనో, ఈ కలగూరగంపకు హిందూమత నామ మెట్లు లేర్పడెనో విశదీకరించియున్నారు. జిజ్ఞాసువుల కత్యంతోపయుక్తమగు గ్రంథము.

... తెలుగువాఙ్మయములో వేదాంతచర్చలపై ... ప్రకటింపబడిన గ్రంథములలో ఇది ఉత్తమోత్తమమైనదని శిరసొగ్గి చెప్పవలసియున్నది. ... —భారతజ్యోతి 12-4-1956.

... గ్రంథము ప్రావాహిక శైలిలో అనువదింపబడినది. —హిందూపత్రిక 5-8-'56.

168 పుటలు వెల : రూ. 1-25

అడ్రెసు : మేనేజరు, శ్రీ రామకృష్ణమఠము, మైలాపూరు, మద్రాసు - 4

సంపాదకులు : శ్రీ శుద్ధసత్త్వానందస్వామి, శ్రీ నేలటూరి భక్తవత్సలము,
శ్రీ. కే. ఎస్. ఎస్. రాజన్ గారిచే ది జ్యూపిటర్ ప్రెస్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ (మద్రాసు - 18) న ముద్రింపబడి,
శ్రీ శుద్ధసత్త్వానందస్వామిచే శ్రీ రామకృష్ణమఠము (మైలాపూరు) నుండి ప్రచురింపబడినది.